

Tukihenkilöiden ja
maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia
kotoutumisen tukemisessa tehdystä työstä
ammattikorkeakoulussa

Janette Janatuinen

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Janette Janatuinen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2021

Janette Janatuinen

Tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia kotoutumisen tukemisessa tehdystä työstä ammattikorkeakoulussa Vuosi 2021 Sivumäärä 53

Opinnäytetyössä selvitettiin, millä keinoilla tukihenkilö edistää maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta sekä miten tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokevat tukihenkilön työn merkitykselliseksi. Tukihenkilötoiminta on Laurea-ammattikorkeakoulun tarjoamaa toimintaa Laureaan saapuneille tilauskoulutuksen maahanmuuttajaopiskelijoille. Tukihenkilöinä toimivat Laurean omat opiskelijat. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Laurea-ammattikorkeakoulu.

Tutkimus oli laadullinen. Tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Haastatteluihin osallistui kolme tukihenkilönä työskennellyttä sekä kolme tuettua maahanmuuttajaopiskelijaa. Haastattelut toteutettiin Zoomin välityksellä ja tallennettiin sekä litteroitiin. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulosten mukaan kotoutumista ja osallisuutta edistettiin neuvonnalla, vertaistuellalla sekä yhteistoiminnalla. Tukihenkilön työ koettiin merkitykselliseksi niin maahanmuuttajaopiskelijoiden kuin tukihenkilöidenkin mielestä. Tukihenkilön työn merkityksellisimmät tekijät olivat maahanmuuttajaopiskelijan osaamisen edistäminen, tukihenkilön luoma turvallisuuden tunne sekä sen antama hyvä perusta kotoutumiselle.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja tukihenkilöiden tyytyväisyys kotoutumisen tukemiseen ja sen onnistumiseen näkyivät selvästi opinnäytetyön tuloksista. Johtopäätöksinä voidaan todeta, että tukihenkilön työ ammattikorkeakoulussa edistää maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta monipuolisesti sekä antaa hyvän perustan kotoutumiselle. Tukisuhteen myötä maahanmuuttajaopiskelijat ovat saaneet tärkeää osaamista Suomessa asumiseen liittyen ja tunteneet olonsa turvalliseksi uudessa kotimaassa. Opinnäytetyön tuloksia käytetään tukihenkilötoiminnan kehittämiseen Laurea-ammattikorkeakoulussa.

Asiasanat: maahanmuuttaja, kotoutuminen, tukihenkilö, osallisuus, monikulttuurisuus, merkityksellisyys

Janette Janatuinen

Experiences of Support Persons and Immigrant Students: Integration Work at the University of Applied Sciences

Year 2021

Pages

53

The purpose of this thesis was to find ways a support person can help immigrant students' integration and participation. The goal was also to find out how the support persons and immigrant students describe the significance of the support persons' work. This support person service is a part of Laurea University of Applied Sciences' program to help and support immigrant students, who come to Laurea through commissioned education. The support persons were also students at Laurea. The recipient of the thesis was Laurea University of Applied Sciences.

A qualitative method was applied in this thesis. The research material was collected through semi-structured individual interviews. Of the participants, three were support persons and three were immigrant students who had received support. The interviews were held and recorded on Zoom. The collected material was analyzed using content analysis.

The findings show that the main factors for helping integration and participation were guidance, peer support and co-operation. Both the immigrant students and the support persons found the offered support significant. Based on the material collected, the participants stated the most significant impacts were the ability to learn from the support person, the feeling of safety created by the support person and the foundation the support person helped build to advance integration.

It was found that both the immigrant students and support persons were satisfied with the provided support and its ability to help integration. The main conclusions are that the support work carried out in helping integration and participation is versatile. It also creates a good foundation for integration. Throughout the support period, the immigrant students advanced in their learning and felt safer. The findings of this thesis will be used to develop the support services in Laurea University of Applied Sciences.

Keywords: immigrant, integration, support person, participation, multiculturalism, significance

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Maahanmuuttoon liittyviä käsitteitä	8
2.1	Eriperusteisia maahanmuuttajia	8
2.2	Kotoutuminen ja kotouttaminen.....	9
2.3	Osallisuus	12
2.4	Koulutuksen merkitys kotoutumisessa	13
2.5	Monikulttuurisuus	15
3	Tukihenkilö	16
3.1	Tukihenkilön työ Laureassa.....	17
3.2	Työn merkityksellisyys	18
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	19
5	Opinnäytetyön toteutus.....	20
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus	20
5.2	Teemahaastattelu aineiston keruun välineenä	21
5.3	Haastatteluiden toteuttaminen.....	21
5.4	Aineiston analyysi.....	23
5.5	Eettiset ratkaisut	24
6	Tulokset.....	25
6.1	Kokemuksia kotoutumisen ja osallisuuden edistämisen keinoista.....	26
6.1.1	Neuvonta	26
6.1.2	Vertaistuki	27
6.1.3	Yhteistoiminta.....	28
6.2	Kokemuksia tukihenkilön työn merkityksellisyydestä	29
6.2.1	Osaaminen	29
6.2.2	Turvallisuuden tunne	30
6.2.3	Kotoutumisen perusta	32
7	Johtopäätökset.....	32
8	Pohdinta	35
8.1	Luotettavuuden arviointi	36
8.2	Jatkotutkimukset	37
	Lähteet	39
	Taulukot.....	44
	Liitteet	45

1 Johdanto

Vielä kaksikymmentä vuotta sitten yleisin maahanmuuton syy Suomeen liittyi perhe-elämään. Suomeen muutettiin puolison tai perheenjäsenen perässä. Viime vuosina työperäinen maahanmuutto on noussut samalle tasolle. Lisääntyvä kansainvälisyys ja maahanmuutto on merkittävä väestöllinen ja kulttuurinen muutos, joka vaatii avoimuutta, rohkeutta ja sopeutumista. Väestöliiton raportin (2020) mukaan on erityisesti pohdittava, miten maahanmuuttoprosessia voidaan keventää ja kynnyksiä madaltaa suomalaisissa korkeakouluissa opiskeleville maahanmuuttajille. Raportti korostaakin, että kansainvälisellä osaamisella voimme paremmin taata työvoimaa terveys-, sosiaali- ja palvelualoille. (Kestävän väestönkehityksen Suomi 2020, 20-22.)

Muuttaminen kulttuurista toiseen ei ole helppoa. Uudessa maassa kohdataan paljon erilaisia haasteita, kuten uuden kielen oppiminen, koulutusjärjestelmän sisäistäminen, opiskelu- tai työkulttuurin omaksuminen ja sosiaalisen vuorovaikuttamisen tapojen ja käytänteiden ymmärtäminen. Maahanmuuttaja joutuu määrittämään uudelleen oman identiteettinsä ja paikkansa. Huomioon tulee ottaa myös merkittävät kulttuurierot yksilö- ja yhteisökeskeisten kulttuurien välillä. Suomessa, muiden länsimaiden tavoin, elämme yksilökeskeisessä kulttuurissa. Yksilökeskeiseen kulttuuriin kuuluu korostetut yksilön pyrkimykset, kokemukset ja ajatukset. Kun taas yhteisöllisissä kulttuureissa, kuten esimerkiksi Kiinassa, korostuu perheen, suvun ja yhteisön merkitys. Siirtyminen näiden kulttuurien välillä on erityisen haastavaa. Se vaatii paljon niin maahanmuuttajalta kuin vastaanottomaalta. (Taajamo & Puukari 2007, 13-14.)

Kotoutumisen onnistuminen on sekä maahanmuuttajan että suomalaisen yhteiskunnan etu. Kotoutumisen tukemista tulee kehittää ja Suomen pitää pystyä sopeutumaan maahanmuuttajiin nykyistä paremmin. Onnistunut kotoutuminen edellyttää yhteiskunnan vastaanottavuuden kehittämistä niin lainsäädännön, palveluiden kuin arkisen vuorovaikutuksenkin tasolla. (Kestävän väestönkehityksen Suomi 2020, 20.) Jokaisella kunnalla on vastuu ottaa maahanmuuttajien tarpeet huomioon palveluissaan. Haasteita kunnille tuo väestöryhmien hyvien suhteiden ylläpitäminen ja monikulttuurisuuden tukeminen paikallistasolla. (Maahanmuutto ja monikulttuurisuus 2020.)

Vuodesta 2019 lähtien Laurea-ammattikorkeakouluun on saapunut tilauskoulutuksen ryhmiä Kiinasta suorittamaan suomalaista korkeakoulututkintoa. Laurea on palkannut omia opiskelijoitaan palkalliseen harjoitteluun toimimaan kyseisten maahanmuuttajaopiskelijoiden tukihenkilöinä. Maahanmuuttajaopiskelijoiden tueksi palkatut tukihenkilöt ovat työllään pyrkineet edistämään maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta arkisella

vuorovaikutuksen tasolla. Harjoittelijoiden työsuhteen pituus maahanmuuttajaopiskelijoiden tukemiseen on ollut noin kolme kuukautta. (Harjoittelijanhakulomake 2020.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Laureassa työskennelleiden tukihenkilöiden keinoja Laureaan saapuneiden maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseen. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, kuinka tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokivat tukihenkilön työn merkitykselliseksi.

2 Maahanmuuttoon liittyviä käsitteitä

2.1 Eriperusteisia maahanmuuttajia

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee maahanmuuttajan yleiskäsitteenä henkilölle, joka on muuttanut maasta toiseen (Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus 2020). Maahanmuuttajalla tarkoitetaan siis kotimaastaan toiseen maahan muuttavaa henkilöä, joka asuu maassa väliaikaisesti tai pysyvästi. Yleiskäsite maahanmuuttajasta voi tarkoittaa myös pakolaista, paluumuuttajaa, siirtolaista tai turvapaikanhakijaa. Käytännössä maahanmuuttaja-käsitettä voidaan käyttää vielä pitkään muuton jälkeen. Myös maahanmuuttajien lapsista, jotka ovat syntyneet uudessa kotimaassa, voidaan puhua termillä maahanmuuttaja. Käsitteen määrittely ei siis ole yksiselitteistä. (Paavola & Talib 2000,30.)

Laki kotoutumisen edistämisestä määrittelee maahanmuuttajan henkilöllä, joka oleskelee Suomessa muuten kuin matkailua tai muuta lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla. Sama laki määrittelee maahanmuuttajan myös henkilönä, jolle on myönnetty oleskelulupakortti taikka henkilön oleskeluoikeus Suomessa on rekisteröity. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.) Maahanmuuttajalla viitataan kaikkiin henkilöihin, jotka ovat muuttaneet Suomeen eri perustein. Yleisimpiä perusteita ovat esimerkiksi työ, opiskelu, perhesyyt tai lähtömaan huonosta tilanteesta aiheutuva pakolaisuus. (Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus 2020.)

Maahanmuutolle on monia syitä. Syitä voidaan kutsua työntäviksi ja vetäviksi tekijöiksi. Työntävät tekijät tarkoittavat syitä, jotka saavat ihmisen lähtemään kotimaastaan ja vetävät tekijät ovat syitä, jotka houkuttelevat ihmisiä muuttamaan tiettyyn maahan. Keskeisiä työntäviä ja vetäviä tekijöitä on kolme: sosiaaliset ja poliittiset tekijät, väestörakenteelliset ja taloudelliset tekijät sekä ympäristötekijät. Sosiaaliset ja poliittiset tekijät kuten etniset, uskonnolliset tai rotuun tai kulttuuriin perustuvat vainot ovat työntäviä tekijöitä. Myös sota ja konfliktin uhka kuuluvat sosiaalisiin ja poliittisiin tekijöihin. Ihmiset, jotka muuttavat sosiaalisten ja poliittisten tekijöiden takia ovat todennäköisemmin humanitaarisia pakolaisia. Nämä ihmiset päätyvät todennäköisemmin mahdollisimman lähellä olevaan maahan, joka hyväksyy turvapaikanhakijoita. Väestörakenteelliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat

siihen, minne ihmiset muuttavat. Korkeammat palkat, parempi elintaso, paremmat työllisyysmahdollisuudet ja koulutusmahdollisuudet ovat maahanmuuton vetäviä tekijöitä. Ympäristötekijät, kuten erilaiset luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutos lisäävät maastamuuttoa. Ympäristön äkkinäisten tai hiljattaisten negatiivisten muutosten vuoksi muuttavia kutsutaan ympäristöpakolaisiksi. (Maahanmuuton syyt - mikä saa ihmiset lähtemään kodeistaan? 2020.)

Tilastokeskus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sekä Työterveyslaitos toteuttivat vuonna 2014 tutkimuksen, joka tuotti tietoa Suomessa asuvien maahanmuuttajien maahanmuuton syistä Suomeen. Aikaisempi tilastotieto on ollut tarjolla vain Maahanmuuttoviraston myöntämien oleskelulupien perusteella. Tämän tutkimuksen tulokset kuvaavat vuonna 2014 Suomessa vakituisesti asuneiden ulkomaalaistaustaisten omia henkilökohtaisia syitä Suomeen muuttolleen. Tuloksista selviää, että Suomeen tullaan ulkomailta ennen kaikkea perhesyistä. Perheen ja rakkauden takia Suomeen muuttaminen oli syy muuttoon yli puolella maahanmuuttajista (54%, 123 000). Toiseksi yleisin syy oli työperäinen muutto (18%, 41 000). Joka kymmenelle (10%, 23 000) Suomessa vuonna 2014 asuneille maahanmuuttajalle tärkein syy muuttoon oli opiskelu. Myös pakolaisuus, turvapaikan haku tai kansainvälisen suojelun tarve oli tärkein syy Suomeen muuttamiselle noin joka kymmenelle (11%, 24 000). Kahdeksan prosenttia (17 000) tutkimuksen maahanmuuttajista kertoi ensisijaisen syyn muun liittyvän muuhun kuin perhesyihin, työhön, pakolaisuuteen tai opiskeluun. Muita syitä oli esimerkiksi paluumuutto, halu tutustua omiin suomalaisiin juuriinsa tai kaipaus vaihteluun. (Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi suomessa 2014.)

2.2 Kotoutuminen ja kotouttaminen

Uuteen maahan muuttaminen on suuri elämänmuutos. Maahanmuuttajan ominaisuuksista ja elämäntilanteesta riippumatta ihminen on tilanteessa, joka vaatii uuteen tutustumista, perehtymistä sekä opettelua. Tätä prosessia, joka vie energiaa ja jossa arkisetkin asiat vaativat ponnisteluja, kutsutaan kotoutumiseksi. (Vertaistuen moninaisuus 2021,63.)

Kotoutumisella tarkoitetaan prosessia, jossa maahanmuuttaja opettelee ja omaksuu uudessa yhteiskunnassa tarvittavia tietoja, taitoja ja toimintatapoja. Myös suhteiden luominen uusiin ihmisiin on kotoutumisen kannalta tärkeää. Kotoutumisen prosessin kesto on yksilöllistä ja vaihtelee paljon riippuen muun muassa maahanmuuttajan ominaisuuksista, motivaatiosta, tarpeista ja taustatekijöistä. Tavoitteena kotoutumisessa on, että maahanmuuttajilla on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin kantaväestöllä. (Paavola & Talib 2000,29.)

Suomen Pakolaisapu määrittää kotoutumisen prosessina, jossa maahanmuuttaja löytää oman paikkansa olla ja toimia. Riippumatta maahanmuuttajan taustasta, usein kotoutumiseen tarvitaan apua. Pakolaisapu on erikoistunut vertaistoimintaa tarjoaviin ryhmiin ja kehittäneet vertaistoiminnalle erilaisia malleja. Mikkonen ja Saarinen (2018, 20) määrittelevät

vertaisuuden sosiaali- ja terveysalla suhteena, jossa samanlaiset elämäntilanteet ja kokemukset tuovat vertaisuutta. Suomen Pakolaisavun työssä ollaan havaittu vertaistoiminnan olevan tehokas keino kotoutumisen edistämässä. Kotoutumista edistävä vertaistoiminta voi parhailaan kasvattaa osallistujan minäkuva, antaa resursseja yhteiskunnassa toimimiseen sekä tuoda voimaantumisen tunteita. Vertaistoiminta mahdollistaa osalliselle kokemuksen siitä, ettei ole yksin ongelmiensa ja kokemustensa kanssa. Ryhmässä saadaan ja annetaan tukea, jotka molemmat voivat kohottaa osallistujan itsetuntoa. (Vertaistuen moninaisuus 2021, 63-66.)

Kotoutumisen puhutaan olevan kaksisuuntaista. Kaksisuuntaisella kotoutumisella tarkoitetaan sitä, että sekä yhteiskunta että maahanmuuttaja ovat osallisia kotoutumisen prosessissa. Kotoutuminen vaatii maahanmuuttajalta motivaatiota ja sitoutumista. Yhteiskunnalta kotoutumisen onnistuminen vaatii myös sitoutumisen lisäksi valmiuksia muutoksiin ja tilaa erilaisuudelle. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6-7.)

Kotoutumisen yhteydessä puhutaan usein myös kotouttamisesta. Kotouttaminen tarkoittaa maahanmuuttajan kotoutumisen tukemista ja edistämistä, eli niitä toimenpiteitä, joilla tuetaan kotoutumista. Suomessa on laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Nämä lait edistävät kotoutumista, maahanmuuttajien mahdollisuutta olla osa suomalaista yhteiskuntaa ja tasa-arvoa. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.) Viranomaiset järjestävät monialaisia ja -ammattillisia toimenpiteitä ja palveluita, jotka edistävät ja tukevat kotouttamista. Kunnilla on päävastuu kotouttamisen toteutumisesta, mutta myös erilaiset järjestöt, yritykset, oppilaitokset ja muut yhteisöt voivat tukea kotoutumista. Kotouttaminen on siis kotoutumisen monialaista tukemista ja edistämistä viranomaisten ja muiden tahojen palveluilla ja toimenpiteillä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018.)

Laki kotoutumisen edistämisestä pyrkii tukemaan ja edistämään maahanmuuttajien kotoutumista ja edistää samalla maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Laki pyrkii myös edistämään yhdenvertaisuutta ja hyvää vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.) Kotouttamislain tavoitteena on saada kaikki maahanmuuttajat saamaan perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä ja tärkeistä palveluista, jotka edistävät kotoutumista. Näistä palveluista ja kotouttamistoimenpiteistä muodostetaan maahanmuuttajalle kokonaisuus, joiden lähtökohtana on maahanmuuttajan palveluntarve ja perheen tilanne. Palvelun tarve ja perheen tilanne selvitetään kielitaidon, koulutus- ja työhistorian lisäksi alkukartoituksessa. Kotoutumislaisissa korostetaan maahanmuuttajien omaa osuutta ja roolia kotoutumisen edistämässä. Korostaminen näkyy esimerkiksi siinä, että laissa puhutaan kotouttamisen sijasta kotoutumisesta. (Kotoutumislaki ohjaa kotouttamista 2020.)

Viola, Biondo ja O.Mosso (2018) tutkivat sosiaalityöntekijöiden roolia maahanmuuttajien kotoutumisen edistämässä. Tutkimuksessa haastateltiin Italiassa maahanmuuttajien kanssa työskenteleviä sosiaalityöntekijöitä. Tutkimuksen tulosten mukaan sosiaalityöntekijät osaavat huomioida maahanmuuttajien tarpeet samalla ottaen huomioon kulttuurierot. Haastatteluiden perusteella sosiaalityöntekijöiden todettiin olevan suuri tekijä maahanmuuttajien kotoutumisessa, voimaantumisessa sekä kulttuurien yhteen tuomisessa. (Viola, Biondo & O.Mosso 2018, 483-484.)

Suomesta löytyy alueellisia ja valtakunnallisia järjestöjä, joiden tehtävänä on edistää ja tukea kotoutumista. Järjestökenttä on monipuolinen ja erilaista toimintaa on tarjolla paljon, joka voi edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja osallisuutta. Esimerkiksi urheiluseurat tai maahanmuuttajille tarkoitettut yhdistykset voivat olla merkittävä vaikuttaja vuorovaikutuksen, vertaistuen ja toiminnan tarjoamisessa. Myös kolmannen sektorin ulkopuolelta löytyy yksityishenkilöiden vapaaehtoistoimintaa, jolla pyritään edistämään kotoutumista ja osallisuutta. (Kotouttamisen prosessit haltuun 2020, 34.)

Osallisena Suomessa - hankeen tavoitteena on ollut kehittää maahanmuuttajien kotoutumista. Hankkeessa on luotu, kokeiltu ja kehitetty maahanmuuttajille tarjottua alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa. Ohjauksen ja neuvonnan sisältö on riippunut maahanmuuttajan kotoutumispolusta. Kotoutumispolut on jaettu työmarkkinoille suuntaaviin maahanmuuttajiin, erityistä tukea tarvitseviin maahanmuuttajiin sekä lapsiin ja nuoriin. Hankkeen kehittämissuunnitelman visiossa halutaan kotouttaa maahanmuuttajia yhdenvertaisesti, riippumatta maahanmuuton syystä tai asuinpaikasta. Maahanmuuttajan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon tarjotussa ohjauksessa, neuvonnassa ja koulutuksessa. Visiolla toteutetaan kokonaisvaltaista kotouttamistyötä, joka edistää myös kaksisuuntaista kotoutumista syventämällä maahanmuuttajien ja valtaväestön suhdetta. (Osallisena Suomessa 2010, 16-18.)

Suomen valtion kotouttamisohjelman (2012) vuosille 2012-2015 mukaan kotoutuminen käynnistyy nopeasti, jos maahanmuuttajalle on saatavilla ohjaus- ja neuvontapalveluita heti maahanmuuton jälkeen. Ohjaus- ja neuvontapalveluiden tulee vastata eri kulttuureista ja kieliryhmistä tulevien maahanmuuttajien tarpeisiin. Tavoitteeksi on asetettu heti maahantulon jälkeinen tuki kotoutumiseen, jolloin tiedon ja avun tarve on isoimmillaan. Alkuvaiheen tukeen kuuluu perustiedon antaminen suomalaisesta yhteiskunnasta ja erilaisista kotoutumisen palveluista opastaminen. Viranomaisten tulee tarvittaessa myös ohjata maahanmuuttaja eteenpäin tarvittaviin palveluihin tai yksilölliseen maahanmuuttajan tilanteen alkukartoitukseen. Kotouttamisohjelman mukaan kotoutumista ja osallisuutta voidaan edistää myös yhteisellä toiminnalla, joka on järjestetty taiteen, kulttuurin tai liikunnan avulla. Tämänkaltainen toiminta mahdollistaa maahanmuuttajien ja suomalaisten välisen vuorovaikutuksen ja on myös merkittävä tekijä maahanmuuttajan aktiivisen kansalaisuuden kannalta. (Valtion kotouttamisohjelma 2012, 37, 41-42.)

2.3 Osallisuus

Osallisuuden sanotaan olevan vaikea ja laeva käsite. Välillä myös käsitteitä osallisuus ja osallistuminen käytetään samana tarkoituksena, vaikka osallisuus on osallistumista paljon monipuolisempi käsite. (Kanaoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 203.) Sosiaali- ja terveysministeriössä siitä puhutaan aktivoinnin ja aktiivisen kansallisuuden sekä yhteisvertaisten palveluiden saatavuudesta kaikille. Oikeusministeriössä ihmisoikeudet ja demokratia yhdistetään osallisuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriössä osallisuudesta puhutaan merkityksellisyytenä ja mahdollisuuksina. Osallisuuden sanotaan olevan jotakin sellaista, mikä tapahtuu ihmisten välillä esimerkiksi katseissa, liikkeissä, kosketuksessa ja puhutussa kielessä. (Mitä osallisuus on? 2017, 3.)

Allardtin (1976, 38) hyvinvointiteoriassa ihmisten hyvinvoinnin ulottuvuudet koostuvat kolmesta perustarpeesta, jotka ovat elintaso (having), ihmissuhteet (loving) ja itsensä toteuttamisen muodot (being). Nämä hyvinvoinnin ulottuvuudet voidaan todeta osallisuutta tukeviksi ja osallisuuden perusedellytyksiksi. Raivion ja Karjalaisen (2013) mukaan osallisuus ei voi toteutua täydellisesti, jos yksikin näistä kolmesta ulottuvuudesta jää täyttämättä. Myös ulottuvuuksien tasapaino vaikuttaa osallisuuden onnistumista. Osallisuuden vastapariksi he määrittävät syrjäytymisen ja ulkopuolisuuden. Epätasapaino ulottuvuuksissa voidaan siis nähdä syrjäytymisriskin lisääntymisenä. (Raivio & Karjalainen 2013, 16-17.) Osallisuus nähdään ensisijaisesti yksilön kokemuksena tai tunteena. Yksilön valinnan vapaus liittyy olennaisesti osallisuuden kokemukseen, sillä osallisuus ei voi olla pakotettua. Aito osallisuus muodostuu toiminnasta, johon yksilö on itse liittynyt omasta motivaatiostaan tietoisesti ja riittävien tiedoin varustettuna. (Raivio & Karjalainen 2013, 14.)

Tärkeä osa kotouttamisprosessia on koettu hyvinvointi ja tunne osallisuudesta (Kotoutuminen ja osallisuus 2021). Osallisuus liittyy siis olennaisesti kotoutumisen onnistumiseen ja oikeus osallisuuteen on kirjattu mm. Sosiaalihuoltolakiin (L1301/2014) ja Suomen perustuslakiin (L731/1999), joiden tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta.

Osallisuutta pidetään yleisesti tavoiteltavana arvona, joka on avaintekijä yksilön hyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan osallisuus merkitsee mukanaoloa, vaikuttamista sekä osalliseksi pääsemistä yhteisesti rakennettavaan hyvinvointiin (Osallisuuden edistäminen 2020.) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan osallisuus on jokaisen oikeutta terveyspalveluihin, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin (Kotoutuminen ja osallisuus 2021.)

Osallisuuden kokeminen edellyttää toimeentuloa, tietoa, palveluita sekä osallistavaa toimintaa, mistä löytyy jaettu merkityksiä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos jakaa osallisuuden kolmeen eri osa-alueeseen. (Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet 2021.) Ensimmäisenä osa-alueena on osallisuus omassa elämässä, jolla

tarkoitetaan ihmisen mahdollisuutta elää omannäköistä elämää. Ihmisen tulee siis pystyä itse vaikuttamaan, mihin toimintaan tai palveluun hän halutessaan osallistuu. Tähän oman elämän vaikuttamiseen, toimintaan tai palveluiden sisältöön tarvitaan kuitenkin riittävästi tietoa ja resursseja, joita voidaan tukea itsemääräämisoikeuden, omaehtoisen toiminnan ja palveluiden kautta. (Osallisuus omassa elämässä 2021.) Toinen osa-alue on osallisuus yhteisöissä. Osallisuus yhteisöissä kuvataan mahdollisuutena kuulua itselleen merkityksellisiin ryhmiin ja yhteisöihin. Näissä yhteisöissä osallisuus ilmenee vaikuttamismahdollisuuksina ja osallistujien välisenä luottamuksena. Yhteiskunnan tasolla osallisuudesta puhutaan siis ihmisten vastavuoroisuudesta, jossa mahdollisuudet ja oikeudet toteutuvat. (Osallisuuden edistäminen 2021.) Viimeisenä osa-alueena on osallisuus yhteisestä hyvästä. Osallisuus yhteisestä hyvästä tarkoittaa palveluita, toimintaa ja erilaisia tilanteita, joissa osallistujalla on mahdollisuus kokea yhteenkuuluvuutta, vaikuttaa yhteiseen tekemiseen, näyttää osaamistaan ja panostaa tähän yhteiseen tekemiseen. Tämänkaltaisen toiminta edistää siis osallisuutta yhteisessä tekemisessä, jonka tarkoituksena on edistää yhteenkuuluvuutta ja yhteiseen hyvään panostamista yhteisöissä. Tässä osa-alueessa osallinen voi nauttia yhteisestä hyvästä, sen tuottamisesta ja jakamisesta muiden kanssa. Samalla osallinen saa arvostusta ja luo yhteyksiä muihin ihmisiin. (Osallisuus yhteisestä hyvästä 2021.)

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen Mitä osallisuus on? - työpaperissa esitetään keinoja, joilla lisätä osallisuutta. Ehdotuksia keinoista esitetään eri osa-alueisiin, kuten oman elämän osallisuuteen. Oman elämän osallisuuden toteutumisessa on tärkeää toimeentulon, tarpeisiin vastaavien palveluiden ja yhteyksiä muihin luovan toiminnan lisäksi elämän ennakoimisen ja hallittavuuden lisääminen ja vahvistus. Osallisuus omassa elämässä on tunnetta siitä, että on arvokas muiden silmissä; on kuultu, nähty, ymmärretty ja arvostettu. (Mitä osallisuus on? 2017, 25.)

2.4 Koulutuksen merkitys kotoutumisessa

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen kohteena olevien maahanmuuttajien maahanmuutto Suomeen on opiskeluperäistä. Suomalaisten korkeakoulujen voidaan sanoa onnistuneen kansainvälistymisstrategioissaan, sillä kansainvälisten opiskelijoiden osuus Suomen korkeakoulujen opiskelijapopulaatiosta on samaa tasoa muiden EU-maiden kanssa. Valmistumisen jälkeen yli 60 prosenttia Suomessa tutkintonsa suorittaneista ulkomaalaisista opiskelijoista asuvat vieläkin Suomessa. (Työllistyminen on osa maahanmuuttajien kotoutumista 2020.)

Kärkkäisen (2019) mukaan ammatillinen koulutus voi tukea kotoutumista. Koulutus mahdollistaa moninaisen vuorovaikutuksen, toisilta opiskelijoilta oppimisen sekä tasa-arvon tunteen, jotka edistävät osallisuutta. Koulutuksen aikana opitaan suomalaisesta kulttuurista ja sen tavoista esimerkiksi opettajilta ja muilta opiskelijoilta. Muilta opiskelijoilta voi saada

myös tukea opiskeluun liittyviin asioihin sekä asiointiin viranomaisten kanssa. Kouluttajat ja ohjaajat ovat maahanmuuttajaopiskelijoille tärkeitä, sillä heidän välisellä vuorovaikutuksella on suuri merkitys siihen, mitä maahanmuuttajaopiskelijat havainnoivat ja oppivat suomalaisesta kulttuurista ja sen ihmisistä. Ammatilliseen koulutukseen kuuluu työssäoppimisjaksoja, jotka voivat olla erittäin hyödyllisiä maahanmuuttajaopiskelijan uuden osaamisen ja kotoutumisen edistämiseen. Työssäoppimisjaksoilla kehittyy työssä osaamisen ja vuorovaikutustaitojen lisäksi suomen kielen osaaminen. Kärkkäisen (2019) mukaan kotoutuminen onnistuu parhaiten vapaa-aikana, jolloin harrastuksiin ja verkostoihin liittyminen edistää yhteenkuulumisen tunnetta. Kun maahanmuuttajaopiskelija tuntee kuuluvansa ryhmään, edistää se mukaan pääsemistä yhteiskuntaan sekä kantaväestön positiivista suhtautumista maahanmuuttajiin. Kouluajan ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa tulisikin lisätä ja kehittää. (Kärkkäinen 2019.)

Saranpään (2018) mukaan koulutusta ei ole ilman osallisuutta, eikä osallisuutta ilman koulutusta. Osallisuus on oppimisen perusedellytys, johon ammatillisen koulutuksen piirissä kuuluu vähintäänkin opiskelijan oma kyky kehittymiseen, yhteisöön kuulumiseen ja kokemus turvallisuuden tunteeseen. Osallisuus on siis jokaisen koulutuksen piirissä työskentelevän henkilön tai toimivan asian perusta. (Saranpää 2018.)

Maahanmuuttajien korkeakoulutus - tie tutkintoon - hankkeen (2017) tavoitteena oli kehittää Lapin alueella asuvien maahanmuuttajien koulutustasoa ja helpottaa pääsyä tutkinto-opiskelijoiksi. Hankkeella edistettiin myös maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä sekä ehkäistiin syrjäytymistä. Hankkeen mukaan maahanmuuttajataustainen opiskelija tarvitsee kantaväestöön kuuluvaa opiskelijaa enemmän opiskeluun liittyvää tietoa sekä neuvonta- ja ohjauspalveluita. Hankkeeseen osallistuneet opiskelijat kokivat korkeakouluopiskelun merkitykselliseksi kotoutumisen ja osallisuuden edistämässä sekä uralla etenemisessä. Korkeakoulututkinnon koettiin lisäävän itseluottamusta omiin taitoihin, arvostuksen tunnetta omaan osaamiseen ja mahdollisuuksia löytää oma paikkansa Suomessa. Tutkinnon nähtiin myös olevan suurena vaikuttajana omaan tulevaisuuteen.

Maahanmuuttajien korkeakoulutus - tie tutkintoon- hankkeessa kehitettiin ohjausmalli yhdessä maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa. Ohjausmalliin oli tavoitteena kuvata maahanmuuttajaopiskelijoiden mielestä toimivaksi havaittuja tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, joita heille oltiin tarjottu hankkeen aikana. Ohjausmalliin sisältyi esimerkiksi henkilökohtainen ohjaus, vertaistuki, ryhmäytyminen, suomalaisen kulttuuriin tutustuminen sekä työpaikkavierailut yrityksissä ja organisaatioissa. (Löf & Kautto 2017, 12, 28-31.)

Spencer-Oatey, Dauber ja Williams (2014) tuovat Warwickin yliopiston julkaisussaan esiin kansainvälisten opiskelijoiden kokemuksia kotoutumisesta ja osallisuudesta Iso-Britannian eri yliopistoissa. Yksi vaikeimmista tekijöistä maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumiseen

nähdään olevan paikallisten ystävien saaminen omasta yliopistosta ja paikallisista yhteistöistä. Useimpien Iso-Britannian yliopistojen kansainvälistymisen suunnitelmana on tuoda yhteen ryhmä monikulttuurisia opiskelijoita sekä opettajia. Kansainvälisellä ryhmällä tavoitellaan moninaista opiskelu ympäristöä, joka opettaa opiskelijoita työskentelemään monikulttuurisissa organisaatioissa tulevaisuudessa. Monikulttuurinen ryhmä ei kuitenkaan tuo varmuutta siitä, että opiskelijat ovat merkityksellisesti vuorovaikutuksessa toistensa kanssa niin, että se edistäisi kansainvälisten opiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta. Julkaisun mukaan tutkimuksissa on noussut ilmi opiskelijoiden kulttuurisen avoimuuden (cultural openness) olleen suurin edistäjä merkityksellisen vuorovaikutuksen toteutumiseen. Tulosten mukaan monikulttuurisuus ei tuo opiskelijoita yhteen, vaan laadukas vuorovaikutus kulttuurien välillä. Kotoutumisen nähdään onnistuvan parhaiten, kun se kulminoituu opiskelijoiden väliseen kulttuurisensitiiviseen osaamiseen, jolla tarkoitetaan moninaisuuden hyväksymistä ja moninaisuuteen muokkautumista. (Spencer-Oatey, Dauber & Williams 2014, 11-15.)

Myös Tienda (2013, 467) nostaa esille, ettei maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutuminen ole automaattisesti monikulttuurisen kamppailun tulos. Kotoutumisen onnistumiseen tarvitaan strategioita, jotka edistävät yhteisöllisyyttä ja yhteisöön kuulumista. Kyseiset strategiat ja kotouttamissuunnitelmat korkeakouluissa ovat työntekijöiden, kuten opettajien ja kehittämisspäälliköiden vastuulla. (Tienda 2013, 467.)

2.5 Monikulttuurisuus

Papadopouluksen (2006) mukaan kaikki ihmiset ovat kulttuurisia olentoja. Kulttuuri voi näyttäytyä esimerkiksi ihmisten uskomuksina, arvoina, kielenä ja normeina. Kulttuurin voi havaita myös ulkoisesti, kuten musiikin, taiteen tai vaatetuksen ominaisuuksissa. Ihmisen oma identiteetti ja suhtautuminen muihin ihmisiin heijastuu myös ihmisten omasta kulttuurista. Kulttuurit muokkautuvat jatkuvasti, sillä ne ovat vuorovaikutuksessa yksilöiden kanssa. (Papadopoulos 2006, 10.)

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan yleensä yhteiskuntaa, jossa elää rinnakkain eri kulttuurien edustajia (Huttunen, Löytty & Rastas 2005, 20). Saukkosen (2012) mukaan monikulttuurisuuden käsite on monimutkainen, ja sitä käyttäessä pitäisi pyrkiä mahdollisimman tarkkoihin ilmaisumuotoihin. Monikulttuurisuudella voidaan tarkoittaa kielellistä moninaisuutta tai erilaisia uskonnollisia yhteisöjä samassa yhteiskunnassa. Näissä tapauksissa Saukkosen (2012) mukaan olisikin järkevämpää puhua monikielisydestä tai moniuskontoisuudesta. Laajempaan käsitteeseen monikulttuurisuus pitää sisällään erilaisia arvomaailmoja, elämäntapoja ja maailmankatsomuksia. (Saukkonen 2012.)

Kun tarkastellaan monikulttuurisuutta, voidaan puhua yleisesti yhteiskunnan tai yhteisön tilanteesta, tai voidaan määritellä myös käsitteeseen sisältyviä muita ilmiöitä tarkemmin.

Monikulttuurisuus nojautuu yleisesti usean kulttuurin ja niiden välisten suhteiden tarkasteluun sekä monikulttuurisuuden luomaan jatkuvaan vuorovaikutukseen ja sen ymmärtämiseen. Monikulttuurisuuden yhteydessä käytetään myös interkulttuurisuuden käsitettä, jolla tarkoitetaan aktiivista kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Tämä vuorovaikutus edistää toisesta kulttuurista oppimista ja mahdollistaa kulttuurien yhtenäistymistä. (Paavola & Talib 2010, 26-27.)

”Monikulttuurisuuden malli” otettiin ensimmäisenä käyttöön Kanadassa, jonka jälkeen se on levinnyt laajasti myös Eurooppaan. Monikulttuurisuudesta tuli siis valtioiden virallinen käytäntö, jonka tarkoituksena oli säilyttää maahanmuuttajien kulttuurillinen vapaus ja huomioida maahanmuuton rikkaus koko väestön keskuudessa. Kyseisen malli pyrkii tukemaan väestön moninaisuutta ja maahanmuuttoa. Monikulttuurisuuden ja monikulttuurisen osaamisen liittäminen käytäntöön edesauttoi maahanmuuttajien hyvinvoinnin huomioimista ja parantamista. Mallin avulla pystyttiin huomioida esimerkiksi koulutuksen, uskonnon ja kulttuurin tärkeys monikulttuurisuudessa. (Pardo 2018, 22-23.)

Monikulttuurisella osaamisella tarkoitetaan kykyä toimia ja reagoida oikein erilaisissa kulttuurienvälisissä tilanteissa. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, ettei tämänkaltaiseen kykyyn reagoida ja toimia oikein ole tiettyjä temppuja ja vastauksia. Monikulttuurisessa osaamisessa on kyse jatkuvasta, avoimesta dialogista yhdessä toimimisen säännöistä ja käytännöistä. Osaaminen ilmenee vuorovaikutuksessa monikulttuurisuuden huomioimisena ja hyväksymisenä. Kulttuurienvälinen osaaminen on siis avointa, ennakkoluulotonta ja adaptiivista suhtautumista erilaisuuteen. Osaamisen ytimenä nähdään usein toisen ihmisen kunnioitus ja kyky asettua hänen asemaansa. Tärkeää osaamisessa on myös halu oppia ymmärtämään, miten eri kulttuureissa toimitaan eri tilanteissa sekä omien ja muiden virheiden salliminen ja epävarmuuden sietäminen. (Valjus 2006, 27-28.)

3 Tukihenkilö

Erilaisia tukihenkilöitä ja tukihenkilötoimintaa on monenlaista. Tukihenkilön työ voi olla vapaaehtoistyötä tai ammatillista toimintaa. Ammatillinen tukihenkilö työskentelee esimerkiksi lasten ja nuorten kanssa sosiaali-, terveys-, opetus- tai taidealalla. Vapaaehtoiseksi tukihenkilöksi sopii turvallinen ja luotettava aikuinen, jolla on tasapainoinen elämäntilanne. Vapaaehtoiseksi haluavalla tulee olla tarpeeksi aikaa tukihenkilötoiminnalle ja vilpitön halu tukemiseen ja auttamiseen. Tuen kohteena voi olla esimerkiksi lapsi, nuori tai koko perhe. (Tukihenkilöt ja -perheet 2019.)

MIELI ry tarjoaa tukihenkilöitä vaikeisiin elämäntilanteisiin myös aikuisille. Tukihenkilöt voivat auttaa kriisipuhelimen välityksellä, netin kautta tai pidemmässä henkilötukisuhteessa.

Henkilötukisuhteella tarkoitetaan käytännössä pidempiaikaista tukihenkilösuhdetta tukijan ja tuettavan välillä ja tukisuhde solmitaan erillisellä sopimuksella. Tukihenkilösuhteen tavoitteena on vahvistaa tuettavan selviytymiskeinoja ja voimavaroja. Keskustelu ja konkreettisten asioiden hoitaminen yhdessä tukihenkilön kanssa esimerkiksi virastoissa ovat tuen muotoja tukihenkilösuhteessa. Tukihenkilötoiminnassa noudatetaan tukihenkilötyön arvoja, jotka perustuvat kunnioitukseen, luottamukseen, toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen. (Tukea tukihenkilöltä 2020.)

Tukihenkilöitä ja tukihenkilötoimintaa on saatavilla niin kunnissa kuin vapaaehtoisectorilla. Myös yhä useammat yritykset tarjoavat tukihenkilötoimintaa. Esimerkiksi kuntien sosiaalipalveluissa tukihenkilö voidaan järjestää erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai perheelle. (Tukihenkilöt ja -perheet 2019.) Tukihenkilötoimintaa järjestetään lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna erilaisissa elämäntilanteissa oleville lapsille, nuorille ja perheille. Tuki voi olla esimerkiksi lastensuojelun asiakkaille tarjottavaa tukihenkilötoimintaa. Lasten tukeminen voi olla esimerkiksi yhdessä keskustelua tai urheilua. Perheitä voidaan auttaa myös arjen askareissa ja vanhemmuuteen liittyvissä asioissa. Tukisuhteet voivat olla hyvinkin erilaisia, sillä jokaisen lapsen ja perheen tuen tarve on erilainen. Myös ennaltaehkäisevää tukihenkilötoimintaa löytyy lapsille, jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaina. Tämänkaltaista ehkäisevää tukihenkilötoimintaa toteuttavat erityisesti järjestöt. (Tukihenkilötoiminta 2020.)

Tutkimusta tukihenkilötoiminnasta maahanmuuttajien kanssa löytyy vähän. Sen sijaan tutkimusta tukihenkilötoiminnasta esimerkiksi lastensuojelun avohuollossa tai nuorten kanssa on saatavilla enemmän. Tuomikanta (2011) tutki tukihenkilöiden riittävyttä ja heidän mahdollisuuttaan auttaa lapsia ja nuoria sekä vapaaehtoisella että ammatillisella tukihenkilöllä. Samassa tutkimuksessa etsittiin eroja vapaaehtoisesta ja ammatillisesta tukihenkilötoiminnan välillä. Tulosten mukaan kaikki tukihenkilötoiminta on koettu toivotuksi ja tulokselliseksi tuen muodoksi. (Tuomikanta 2011.)

Kerkkäsen ja Säävälän (2015) systemaattisessa tutkimuskatsauksessa tutkittiin maahanmuuttajien hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä, kuten sosiaalista tukea. Tutkimuksen mukaan kotoutumista vahvistavat tekijät, kuten työllistyminen, kielitaito ja sosiaalisten siteiden luominen vahvistavat psyykkistä hyvinvointia. Tutkimuksen mukaan sosiaalinen tuki on keskeisin maahanmuuttajien mielenterveyttä ennaltaehkäisevä tekijä. (Kerkkänen & Säävälä 2015.)

3.1 Tukihenkilön työ Laureassa

Laureaan saapuneille tilauskoulutuksen maahanmuuttajaopiskelijaryhmille on palkattu vähintään yksi tukihenkilö opiskelijaryhmää kohden. Tukihenkilöt ovat valittu Laurean omista opiskelijoista, jotka ovat suorittaneet tämän palkallisen harjoittelun tukihenkilönä osana

omia opintojaan. Tukihenkilöiden työsuhteen kesto on ollut noin kolme kuukautta ja se on ajoittunut maahanmuuttajaopiskelijoiden ensimmäisen kolmen kuukauden ajaksi heidän muuttaessaan Suomeen. Tukihenkilön työssä on nähty tärkeänä se, että maahanmuuttajaopiskelijoilla on heti Suomeen saapuessa tukihenkilö ja kontakti, joka on apuna kotoutumisessa. Tukihenkilön työn ydintavoitteena on ollut maahanmuuttajaopiskelijoiden tukeminen ja auttaminen kotoutumisvaiheessa. (Harjoittelijanhakulomake 2020.)

Tukihenkilöiden työnkuvaan on kuulunut ensimmäisen kolmen kuukauden aikana kotoutumisvaiheessa tukeminen ja auttaminen. Tukihenkilön vastuulla on ollut esimerkiksi opiskelijoiden vastaanottaminen lentokentällä heidän saapuessa Suomeen, muuttoon ja kotoutumiseen liittyvissä käytännön asioissa auttaminen ja opastaminen sekä neuvominen ja tiedonhakeminen tärkeissä viranomaisasioissa. Työhön on kuulunut myös suomalaisen kulttuurin ja käytäntöjen opettaminen sekä yhteisten tilaisuuksien järjestäminen. Opiskelijoiden tukemisen ja auttamisen lisäksi tukihenkilön työtehtäviin on kuulunut opiskelijoiden mukana tulleiden perheiden kotoutumisen tukeminen. Puolisoiden ja lasten kotouttaminen nähdään olevan hyvin tärkeä osa koko perheen integroitumista (Kestävän väestönkehityksen Suomi 2020, 22). Tiettyjä tarkkoja tehtävänantoja lukuun ottamatta tukihenkilöllä on ollut vapaus toteuttaa harjoittelua käyttäen omaa osaamistaan ja harkintakykyään. Esimerkiksi Suomalaiseen kulttuuriin tutustuttaminen ja yhteisten tilaisuuksien järjestäminen on ollut tukihenkilön vastuulla, mutta työtehtäviin ei ole annettu tiettyjä, tarkkoja ohjeita. Tukihenkilöllä on työssään ollut työntekijän roolin lisäksi opiskelijan rooli, sillä kyseessä on myös tukihenkilön oma harjoittelu ja oppimistilanne. (Harjoittelijanhakulomake 2020.)

Tukihenkilöltä Laureassa on vaadittu hyvää englannin kielen taitoa, sosiaalisuutta, oma-aloitteisuutta, hyviä organisointi- ja vuorovaikutustaitoja sekä maahanmuuttajien asuinpaikkakunnan palveluiden ja sijaintien tuntemista. Myös kyky itsenäiseen ja tiimityöskentelyyn on nähty tärkeänä. Tukihenkilöltä on haluttu myös innokkuutta uuden oppimiseen ja kehittämiseen sekä kiinnostuneisuutta maahanmuuttoon liittyviin asioihin. (Harjoittelijanhakulomake 2020.) Työskentely maahanmuuttajien kanssa vaatii myös monikulttuurista osaamista, joka Ikkosen (2007, 147) mukaan koostuu kirjallisuuden kautta hankitusta tiedosta ja syvenee maahanmuuttajien kanssa työskennellessä.

3.2 Työn merkityksellisyys

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan tukihenkilön työn merkityksellisyyttä maahanmuuttajaopiskelijoiden ja tukihenkilöiden näkökulmasta. Merkityksellisyyden käsite voi olla hyvinkin laaja ja mahdollinen moneen erilaiseen tulkintaan. Yleisen suomalaisen asiasanaston mukaan sana ”merkitys” tarkoittaa tärkeyttä (Finto 2021). Merkityksellisyys

voidaan siis kuvitella laajempaan osa-alueeseen tärkeistä asioista. Kukkurainen (2017) toteaa työn merkityksellisuuden ja sen mittaamisen vaikeaksi. Merkityksellisuuden käsite on noussut suosioon viimeisten vuosikymmenien aikana ja sen käyttö monissa eri konteksteissa erilaisilla määrittelyillä vaikeuttaa käsitteen ymmärtämiseen ja sen vertailtavuuteen mutkikkaasti. (Kukkurainen 2017.)

Leen (2015) mukaan työn merkityksellisuutta hoitotyössä voidaan kuvata työn tarkoituksena ja tavoitteena, jotka ovat merkityksellisiä. Merkityksellisyteen vaikuttaa yleisesti se, miten tärkeänä työn tekijä itse työnsä kokee. Työn merkityksellisuutta voi itse kehittää lisäämällä esimerkiksi työn myönteisiä puolia, kehittämällä itseään hyvien tulosten tuottamiseen ja vaikuttamalla työn sisältöön. Työn sisäinen motivaatio edistää myös merkityksellisuuden kokemista: tutkimusten mukaan on todettu, että jos työssään voi parantaa toisten hyvinvointia, se voi todennäköisemmin johtaa työn merkityksellisuuden kokemiseen. (Kukkurainen 2017.)

Martelan ja Pessin (2018) mukaan työn hyvää tuottava päämäärä on suuri merkityksellisuuden mittari. Martela ja Pessi kuvailevat tämän päämäärän olevan jotain suurempaa, kuin työn tekijän omien tarpeiden, kuten elinkeinon saavuttaminen. Puhutaan siis työn nettovaikutuksesta maailmaan. Onko se positiivinen vai negatiivinen? Jos työn nettovaikutus voidaan nähdä hyvänä vaikutuksena, voidaan työ kokea silloin merkitykselliseksi. (Martela & Pessi 2018.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka tukihenkilöiden työ edistää maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten maahanmuuttajaopiskelijat ja tukihenkilöt kokevat tukihenkilön työn merkitykselliseksi. Opinnäytetyön tulosten pohjalta voidaan kehittää Laureaan saapuvien maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumisprosessia ja tuottaa heille parempaa tukihenkilöpalvelua.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millä keinoilla tukihenkilöt edistivät maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta?
2. Millä tavoin tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokivat tukihenkilön työn merkitykselliseksi?

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tässä opinnäytetyössä lähtökohtana oli todellisen elämän kuvaaminen sekä tutkittavan kohteen tutkiminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tämän takia työn toteutukseen on käytetty kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen menetelmää. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä tietyn tarkasteltavan ilmiön ymmärtäminen tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Laadullisessa tutkimuksessa halutaan saada tietoa tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kokemuksista, ajatuksista ja tunteista. Tietoa halutaan saada myös niistä merkityksistä, joita tutkimukseen osallistujat antavat tutkittavalle ilmiölle. (Puusa & Juuti 2020, 9.) Tässä opinnäytetyössä valitun menetelmän tavoitteena oli saada nostettua tutkittavien ääni, kokemus ja näkökulmat esille (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2003, 164). Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat erilaiset haastattelut ja kyselyt sekä havainnointi ja erilaisista lähteistä koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Aineistokeruumenetelmiä voidaan myös yhdistellä toisiinsa (Puusa & Juuti 2020, 13).

Laadullisen tutkimuksen puhutaan olevan aineistolähtöistä. Aineistolähtöisyys näkyy tässä opinnäytetyössä siinä, että aineistosta nousevat käsitteet, sanat ja lauseet ovat olleet etusijalla. Aineiston tulkintaa ei siis ole ohjannut teoria, vaan saatu aineisto. Koska laadullisessa tutkimuksessa pyritään tekemään johtopäätöksiä aineistosta, laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä vuoropuhelu teorian ja aineiston välillä niin suunnittelussa, analysoinnissa kuin tulkinassakin. Mitä paremmin tutkija pääsee sisälle tutkimuksen kohteena olevan henkilön kokemusmaailmaan, sitä enemmän tutkija voi tulkita ja ymmärtää ihmisten toimintaa ja vuorovaikutusta. (Puusa & Juuti 2020, 10.)

Tämä opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä, sillä tarkoituksena oli saada selville maahanmuuttajaopiskelijoiden ja tukihenkilöiden kokemuksia kotoutumisen ja osallisuuden edistämisen keinoista. Laadullinen tutkimusmenetelmä mahdollisti myös syvällisen tiedon saannin tukihenkilön työstä koetusta merkityksellisyydestä. Laadullisen tutkimuksen menetelmällä pystyttiin tavoittamaan haastateltavien omia kuvauksia koetusta todellisuudesta, jotka pitävät sisällään tärkeitä ja merkityksellisiä asioita. (Vilka 2021, 94.)

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää arvioida tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta. Laadullista tutkimusta arvioidaan aina kokonaisuutena, eikä sen luotettavuuden arviointiin ei ole mitään tiettyjä, yksiselitteisiä keinoja. Laadullisen tutkimuksen tekijä on vastuussa selkeän ja yksityiskohtaisen raportin kokoamisesta tehdystä tutkimuksesta. Tässä opinnäytetyössä onkin pyritty antamaan lukijalle selkeästi ja riittävästi tietoa tutkimuksen toteuttamisesta, jotta lukija voi itse ymmärtää ja arvioida opinnäytetyön tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163-164.)

Kun tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, yksi laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liittyvä näkökulma on yleistettävyyttä tai siirrettävyyttä. Tutkimus voidaan nähdä luotettavana, jos tutkimuksen tulokset ovat yleistettävissä tai siirrettävissä muihin tutkimuksiin tai tilanteisiin (Tutkimuksen toteuttaminen 2020). Myös Vilkan (2021, 160) mukaan tutkimuksella voi olla merkitystä alan tutkimuskentässä, jos tutkimuksella on jonkinlainen käytännön toistettavuus.

5.2 Teemahaastattelu aineiston keruun välineenä

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua.

Teemahaastattelun nimi kertoo, mikä haastattelussa on oleellista: haastattelu etenee tiettyjen teemojen varassa jättäen tilaa keskustelulle yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. Tutkijan rooli ei ole teemahaastattelussa yhtä tarkka kuin esimerkiksi syvähaastattelussa, sillä haastattelu on keskustelunomainen. Keskustelunomaisuus antaa mahdollisuuden tutkijan ja haastateltavan väliselle monipuoliselle vuorovaikutukselle. Teemahaastattelusta puuttuu siis strukturoidulle haastattelulle tyypillinen haastattelukysymysten tarkka muoto ja järjestys, mutta se ei kuitenkaan ole yhtä vapaa kuin avoin haastattelu. Puolistrukturoidulla haastattelulla tarkoitetaan sitä, että valmiiksi tehtyjen kysymysten järjestystä ja sanamuotoa voidaan vaihdella haastatteluissa. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 47-48.)

Teemahaastattelu sopii hyvin tutkimuksiin, joissa tiedetään tutkimuksen kohteina olevien henkilöiden kokeneen jonkin tietyn ilmiön, mistä heitä haastatellaan. Tämän takia teemahaastattelua käytettiin aineiston keruuseen myös tässä opinnäytetyössä: tukihenkilöillä ja maahanmuuttajaopiskelijoilla oli kokemusta haastateltavasta ilmiöstä, eli tukihenkilön työstä kotoutumisen ja osallisuuden tukemisessa. Teemahaastattelussa oli tärkeää selvittää tämän ilmiön, eli tukemisen osia, rakenteita ja kokonaisuutta tarkasti. Tutkittavan ilmiön teorian avulla luotiin myös teemahaastattelun runko, jonka pääosin ennalta määrättyihin kysymyksiin haastateltavat pääsivät vastaamaan vapaasti omin sanoin. (Hirsjärvi & Hurme 2006, 47.)

Teemahaastattelun avulla pystyttiin saamaan tietoa myös tukihenkilön työstä ja sen merkityksellisyyden kokemuksista. Haastattelussa pystyttiin tarkentamaan kysymyksiä, selvittämään vastauksia ja käydä aiheesta keskustelua. Teemahaastattelun etuna oli myös sen joustavuus ja mahdollisuus korjata väärinkäsityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85.)

5.3 Haastatteluiden toteuttaminen

Puolistrukturoidut teemahaastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Yksi haastateltavista ei halunnut osallistua nauhoitettavaan haastatteluun, joten hänen kanssaan haastattelu käytiin sähköpostilla. Muut haastattelut pidettiin ja tallennettiin Zoomissa. Opinnäytetyössä on kaksi kohderyhmää: maahanmuuttajaopiskelijat (3) ja maahanmuuttajaopiskelijoiden

tukihenkilöt (3). Maahanmuuttajaopiskelijoiden saama tuki ja tukihenkilöiden työsuhteet ovat tapahtuneet Laureassa vuodesta 2019 lähtien. On siis hyvä huomioida, että tutkittavasta tapahtumasta voi joidenkin haastateltavien kohdalla olla jo jonkin verran aikaa.

Kaikille Laureassa kyseisten tilauskoulutusten ryhmien kanssa toimineille tukihenkilöille laitettiin haastattelukutsut sähköpostilla (Liite 1). Tukihenkilöille laitettiin muistutukset viikkoa myöhemmin myös tekstiviestillä, jonka jälkeen saatiin tarpeellinen määrä haastatteluun halukkaita osallistujia.

Kutsut maahanmuuttajaopiskelijoille toteutettiin lähestymällä ensin heidän tutor-opettajia. Maahanmuuttajaopiskelijoiden kohdalla otettiin yhteyttä ensin opettajiin, koska maahanmuuttajaopiskelijoiden arveltiin suostuvan tuntemattoman ihmisen haastatteluun todennäköisemmin mukaan, jos siihen kannustus tulee omalta opettajalta. Opettajille lähetettiin sähköpostia opinnäytetyöstä ja liitteeksi lähetettiin maahanmuuttajille suunnattu englanninkielinen haastattelukutsu (liite 2). Kun tilauskoulutusryhmien tutor-opettajat olivat kertoneet opiskelijoille opinnäytetyöstäni ja jakaneet heille lähetetyn haastattelukutsun, halukkaat maahanmuuttajaopiskelijat ottivat yhteyttä ilmoittaaksensa olevansa kiinnostuneita osallistumaan opinnäytetyön haastatteluun. Maahanmuuttajaopiskelijoille ei tarvinnut laittaa muistutusviestejä, sillä yhteydenottoja saatiin tarpeeksi jo ensimmäisen viikon aikana.

Haastattelut käytiin maaliskuun 2021 aikana. Haastatteluihin kului keskimäärin 30 minuuttia. Maahanmuuttajaopiskelijoiden haastattelut käytiin englanniksi ja tukihenkilöiden suomeksi. Opinnäytetyön aineisto koostuu kuudesta haastattelusta. Osallistujista kaikki olivat naisia. Maahanmuuttajaopiskelijat olivat sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoita ja he olivat kaikki kotoisin Kiinasta. Maahanmuuttajaopiskelijoiden tulevaisuuden suunnitelmassa oli jäädä asumaan ja työskentelemään Suomeen valmistumisen jälkeen. Haastatellut tukihenkilöt olivat joko sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoita tai jo aloille valmistuneita. Tukihenkilöt olivat kotoisin Suomesta.

Haastattelut etenivät teemahaastattelulomakkeen (liite 3) etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymyksien avulla. Teemahaastattelun valitut teemat pohjautuivat luonnollisesti opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Valitut teemat olivat: tukihenkilön työ, kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen, onnistumiset ja haasteet sekä merkityksellisyys. Lisäksi lopussa oli avoin teema, mihin haastateltavat pystyivät halutessaan lisätä jotain aikaisempiin teemoihin liittyvää tai muuten oleellista. Teemojen tukihenkilön työ ja kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen kautta löydettiin kokemuksia ja vastauksia siihen, millä keinoilla tukihenkilön työ voi edesauttaa maahanmuuttajaopiskelijan kotoutumista ja osallisuutta. Teemoilla onnistumiset ja haasteet sekä merkityksellisyys pystyttiin saamaan tietoa siitä, kuinka haastateltavat kokivat tukihenkilön työn

merkitykselliseksi. Koska joidenkin haastateltavien tukisuhteista on jo muutamia vuosia, oli tärkeää lähettää haastateltaville haastattelun pääteemat hyvissä ajoin ennen haastattelua. Teemojen antaminen etukäteen paransi mahdollisuutta saada haastatteluissa tarkemmin tietoa ja kokemuksia haastateltavilta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85).

5.4 Aineiston analyysi

Tämän opinnäytetyön aineisto on analysoitu sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä, joka mahdollistaa analyysin tekemisen lisäksi aineiston saamisen selkeään ja tiiviiseen muotoon. Tavoitteena tässä tutkimuksessa oli kuvata saadun aineiston sisältöä sanallisesti. Tämä tapahtui aineiston pilkkomisella osiin, jonka jälkeen tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto jätettiin pois ja olennainen tieto käsiteltiin ja koottiin selkeäksi kokonaisuudeksi. Sisällönanalyysillä pyrittiin luomaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty ja yleinen kuvaus, jonka perusteella kyettiin tehdä selkeitä johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117-122.)

Sisällönanalyysi toteutettiin induktiivisesti eli aineistolähtöisesti. Aineistolähtöisessä aineiston analyysissä pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus analysoitavasta tutkimusaineistosta. Tätä varten analyysiyksiköt valittiin tutkimusaineistosta tutkimuskysymysten, tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti. Näiden analyysiyksiköiden, kuten sanojen tai lauseiden, ei tulisi olla etukäteen päätettyjä tai harkittuja. Koska analyysin oletetaan olevan aineistolähtöistä, aikaisemmin hankitulla tiedolla tai teorialla ei tulisi olla mitään tekemistä analyysin toteuttamisen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108.)

Aineiston analyysissä edettiin seuraavasti (Taulukko 1). Kun aineisto oli litteroitu ja purettu tekstimuotoon sanasta sanaan, aineistosta etsittiin tutkimuskysymyksiin vastaavia ilmaisuja. Ilmaisujen korostamiseen käytettiin väreillä alleviivausta. Samalla värillä merkattiin ne ilmaisut, jotka kuvasivat samaa teemaa. Näin aineistosta pystyttiin löytämään tutkimuskysymyksiin vastaavat alkuperäisilmaukset. Seuraavaksi löytyneistä alkuperäisilmauksista tehtiin pelkistettyjä ilmauksia, jotka jaettiin omiin ryhmiinsä. Seuraavassa vaiheessa aineisto klusteroitiin, eli ryhmiteltiin. Ryhmittelyn avulla yhdistettiin samaa ilmiötä kuvaavat pelkistetyt ilmaisut yhteen niin, että niistä syntyivät alaluokat. Seuraavaksi ryhmittelyä jatkettiin vielä niin, että alaluokista syntyi yläluokat. Tätä kutsutaan aineiston abstrahointivaiheeksi, eli käsitteellistämisenvaiheeksi, jossa muodostetaan teoreettisia käsitteitä valikoituneiden asioiden pohjalta. Käsitteellistämisenvaihe päätettiin yläluokkiin, sillä yläluokkien yhdistämistä ei koettu enää mahdolliseksi. Sisällönanalyysillä muodostetuilla yläluokilla saatiin opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin vastaukset. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-127.)

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
”Opiskelijat pyysivät apua erilaisissa asioissa, kuten esimerkiksi etäapua saunan lämmittämisessä, sadetakin ostossa tai suomalaiseen kulttuuriin ja ruoka-aineisiin liittyen.”	Ei osaamista käytännönasioissa	Tiedonanto käytännönasioissa	
”Ja kaikki nämä erilaiset lomakkeet, mitä en osannut täyttää, mun tukihenkilö auttoi niissä ja antoi aina tietoa siitä ulkomaalaisenrekisteröinti prosessista ja Kela kortin saamisesta ja muista tärkeistä asioista”	Tuentarve ulkomaalaisen rekisteröintiprosessissa	Tiedonanto viranomaisasioissa	Neuvonta
”Tukihenkilöni kertoi minulle suomalaisesta kulttuurista, suomalaisista ihmisistä ja tavoista. Ihan jotain pikku juttujakin, kuten saunasta kertominen. Hän antoi minulle ohjeita saunan käyttämiseen”	Tiedonpuute suomalaisesta kulttuurista	Tiedonanto suomalaisesta kulttuurista	

Taulukko 1: Esimerkki aineistolähtöisestä analyysistä

5.5 Eettiset ratkaisut

Tutkimuksen tekeminen perustuu monella tavalla tutkimusetiikkaan. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvää tieteellisen käytännön noudattamista. Tässä opinnäytetyössä on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä. Käytännössä tällä tarkoitetaan tutkijan noudattavan eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Myös rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä ja tulosten esittämisessä ovat hyvän tieteellisen käytännön edellytyksiä. (Vilkkä 2021, 37.)

Eettinen toiminta on ollut lähtökohtana tämän opinnäytetyön tekemisessä. Ketään tutkimukseen osallistuneista ei ole yksilöity. Haastatteluihin osallistuneille on selvitetty tutkimuksen tavoitteet, menetelmät sekä mahdolliset riskit. Osallistuminen tutkimukseen on ollut täysin vapaaehtoista. Tutkimustiedot ollaan käsitelty luottamuksellisesti, eikä tietoja ole luovutettu ulkopuolisille. Saatua aineistoa on käytetty vain tähän opinnäytetyöhön ja saadut tiedot on tuhottu aineiston analysoimisen jälkeen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 131.) Ennen haastatteluja kaikille osallistujille lähetettiin suostumuslomake (liite 4). Maahanmuuttajaopiskelijoille suostumuslomake lähetettiin englanniksi (liite 5). Ennen haastatteluja jokaiselta haastateltavalta varmistettiin, että lomake on luettu huolella. Sen lisäksi kysyttiin haastateltavilta mahdolliset lomakkeesta nousseet kysymykset. Haastatteluihin osallistuminen pyrittiin tekemään mahdollisimman vaivattomaksi toteuttamalla haastattelut haastateltaville sopivina aikoina ja rajaamalla haastatteluun kuluvan ajan korkeintaan 45 minuuttiin. (Kuula 2006, 106-107.)

Haastateltavien yksityisyydestä ja anonymiteetistä huolehdittiin tarkasti. Yhteyksissä haastateltaviin oltiin sähköpostin tai tekstiviestin välityksellä, joten haastateltavien osallistuminen opinnäytetyöhön ei ollut muiden tiedossa. Haastatteluiden osallistujien anonymiteetti on otettu huomioon haastatteluiden litterointivaiheessa, jolloin kaikki mahdolliset tunnistetiedot jätettiin pois aineistosta. Osallistujat eivät ole tunnistettavissa aineiston lisäksi tuloksissa esitetyistä lainauksista aineistosta. (Kuula 2006, 64.)

Koska opinnäytetyö kohdistui Laurean organisaatioon ja sen opiskelijoihin, oli opinnäytetyötä varten haettava Laurealta tutkimuslupaa (liite 6). Tutkimuslupa Laureassa myönnetään pääsääntöisesti sellaisille opinnäytetöille ja hankkeille, joilla on merkitystä osaamisen ja sen kehittämisen kannalta koko Laureassa. Tutkimusluvan myöntämisen ehtona on opinnäytetyön tekijän sitoutuminen siihen, että tietojen käsittelyssä otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suoja koskeva lainsäädäntö. Tekijä on myös velvollinen käyttämään hankittua aineistoa luottamuksellisesti ja ainoastaan opinnäytetyötä varten. Tekijän tulee myös sitoutua turvaamaan aineiston henkilöiden intymiteetin ja anonymiteetin sekä hävittämään aineisto asianmukaisella tavalla opinnäytetyöni toteuttamisen jälkeen. (Tutkimuslupa 2021.) Tutkimuslupa opinnäytetyölle myönnettiin helmikuussa 2021.

6 Tulokset

Tässä kappaleessa avataan eri alaotsikoiden alla tutkimuskysymyksittäin haastatteluiden analysoimisen kautta saatuja tuloksia. Sisällönanalyyseistä nousi tutkimuskysymyksiä vastauksiksi kuusi pääluokkaa. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen vastaukseksi muodostuivat pääluokat neuvonta, vertaistuki ja yhteistoiminta. Toisen tutkimuskysymyksen pääluokiksi muodostuivat osaaminen, turvallisuuden tunne sekä perusta kotoutumiselle.

Tuloksia tukemassa on tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden näkemyksiä lainauksin aineistosta. Sitaateissa maahanmuuttajaopiskelijat on merkitty M1, M2 ja M3 ja tukihenkilöt T1, T2 ja T3. Maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa käydyt haastattelut käytiin englanniksi. Näistä haastatteluista käytetyt esimerkkilainaukset ja niistä luodut luokat on käännetty englannista suomeksi vastaamaan mahdollisimman tarkasti alkuperäistä merkitystä.

6.1 Kokemuksia kotoutumisen ja osallisuuden edistämisen keinoista

Tässä osiossa vastataan tutkimuskysymykseen - Millä keinoilla tukihenkilöt edistivät maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta? Haastatteluaineiston analyysin perusteella tähän tutkimuskysymykseen muodostuivat yläluokat neuvonta, vertaistuki ja yhteistoiminta.

6.1.1 Neuvonta

Kaikki haastateltavat nostivat esiin neuvontaan liittyviä käsitteitä pohtiessaan kotoutumisen ja osallisuuden edistämistä. Tukihenkilöt puhuivat tiedonannosta ja maahanmuuttajaopiskelijat tiedonsaannista. Haastateltavat kuvasivat tarvetta saada neuvontaa käytännönasioissa, maahanmuuttoprosessin virallisissa asioissa sekä suomalaiseen kulttuuriin liittyvissä asioissa. Eniten mainintoja tuli neuvonnan tarpeesta käytännönasioissa. Kaikki haastateltavat kokivat, että ilman saatua informaatiota käytännönasioista maahanmuuttajaopiskelijat olisivat kohdanneet huomattavasti enemmän ongelmia. Käytännönasioiden kysymyksistä tukihenkilöt puhuivat seuraavalla tavalla:

”Viestiteltiin paljon ja autettiin asioissa, osalla oli paljonkin kysymyksiä, liittyen esimerkiksi vaikka julkiseen liikenteeseen ja muihin käytännönasioihin, kuten mistä ostaa ruokaa jne.” T3

”Opiskelijat pyysivät apua erilaisissa asioissa, kuten esimerkiksi etäapua saunan lämmittämisessä, sadetakin ostossa, tai suomalaiseen kulttuuriin ja ruoka-aineisiin liittyen.” T3

”Aika perusjutuista lähdettiin liikkeelle. Näytin siinä ympäristössä että missä on ruokakaupat ja miten julkinen liikenne toimii, lapsiperheille lähimmät puistot ja päiväkodit ja tämmöset.” T2

Neuvontaa tarvittiin käytännönasioiden lisäksi maahanmuuttoon liittyvissä virallisissa asioissa. Kaikissa haastatteluissa mainittiin tukihenkilöltä saatu neuvonta ulkomaalaisen rekisteröintipalvelussa. Kaikki haastateltavat pitivät annettua ja saatua tietoa rekisteröintiprosessissa erityisen tärkeänä. Neuvonnasta virallisiin asioihin liittyen haastateltavat puhuivat seuraavalla tavalla:

”Ja nämä kaikki erilaiset lomakkeet, mitä en osannut täyttää, mun tukihenkilö auttoi niissä ja antoi aina tietoa siitä ulkomaalaisenrekisteröinti prosessista ja Kela kortin saamisesta ja muista tärkeistä asioista, mitä meidän piti hoitaa Suomeen muuttaessa.” M1

”Osa opiskelijoista tarvitsi apua asuntoasioissa tai asunnon löytämisessä ja perheelliset tarvitsivat apua lasten koulu- ja päiväkotiasioissa.” T2

”Ja kun halusin avata itselleni pankkitilin sain tukihenkilöltäni tietoa siitä, että miten se tehdään.” M2

Suomalainen kulttuuri herätti kaikilla maahanmuuttajilla paljon kysymyksiä Suomeen muuttaessa. Kulttuurin ja sen tapojen ymmärtäminen oli kaikkien maahanmuuttajaopiskelijoiden sekä kahden tukihenkilön mielestä tärkeä osa kotoutumisen edistämistä. Tiedonsaantia suomalaiseen kulttuuriin liittyen haastateltavat kuvailivat seuraavanlaisesti:

”Tukihenkilöni kertoi minulle suomalaisesta kulttuurista, suomalaisista ihmisistä ja tavoista. Ihan jotain pikku juttujakin, kuten saunasta kertominen. Hän antoi minulle ohjeita saunan käyttämiseen.” M1

”Hän kertoi minulle paljon hyödyllistä tietoa suomalaisesta kulttuurista, mistä on ollut paljon apua. Jostain näistä asioista, minulla ei ollut mitään aikaisempaa tietoa.” M3

”Opiskelijat tarvitsivat paljon sellaista tietoa, mitä voi vaan periaatteessa tietää sellanen henkilö, joka asuu Suomessa.” T1

”Infosin opiskelijoita myös erilaisista tapahtumista ja palveluista, jotta he voisivat tutustua suomalaiseen kulttuuriin myös itsenäisemmin.” T3

6.1.2 Vertaistuki

Viisi kuudesta haastateltavasta mainitsi vertaistukeen liittyviä asioita. Vertaistukeen liitettiin haastateltavien maininnat, jotka kuvasivat vertaisuuden tunnetta ja tuen antoa opiskelijana ja kaverina. Kaikki tukihenkilöt mainitsivat roolinsa opiskelijana olleen oleellinen osa tukemista, sillä tuen antaminen opiskelijan näkökulmasta esimerkiksi opiskeluun tai työelämään liittyen koettiin maahanmuuttajaopiskelijoille tärkeäksi. Vertaistuen toteutuminen onnistui tukihenkilöiden mielestä helpommin, kun tukihenkilönä oli toinen, samaa ammattikorkeakoulua käyvä opiskelija. Tukihenkilöt puhuivat vertaistuesta seuraavanlaisesti:

”Niin se on tärkeätä, että heillä on se joku, suomalainen opiskelija tai kontakti, keneltä kysyä asioita. Koska eihän heillä periaatteessa oo mitään muuta verkostoa, tietty opettajat auttaa mutta sellanen tietynlainen vertaisuus siinä opiskelijatukihenkilössä on aika oleellinen” T1

”Siinä tukihenkilön roolissa oli myös tuen antaminen ihan opiskelijana tärkeää, että pystyi auttaa opiskeluihin ja työelämään liittyvissä asioissa opiskelijan näkökulmasta.” T2

Kaksi maahanmuuttajaopiskelijaa kutsuivat tukihenkilöitensä ”ensimmäisiksi suomalaisiksi kaverikseen”. Kaverimaista tukisuhdetta kuvaili myös yksi tukihenkilöistä:

”Et se jatkuva tekstailu ja aina tavoitettavissa oleminen teki siitä sellaisen kaverimaisen suhteen, mikä varmasti madalsi kynnystä kysyä tai kertoa ongelmista. Kun sit taas esim. kysyä sähköpostilla opettajalta.” T1

”Suomalaisten kavereiden saaminen on ollut vaikeaa. Mutta ehkä mun tukihenkilö oli mun ensimmäinen suomalainen kaveri.” M2

6.1.3 Yhteistoiminta

Yhteiseen toimintaan viittaavia mainintoja tuli esiin kaikista haastatteluista. Yhteistoimintaan liitettiin mainitut päiväretket, joiden tarkoituksena oli suomalaiseen kulttuuriin sekä ympäristöön tutustuminen. Päiväretkien lisäksi yhteistoimintaa kuvattiin viranomaiskäynneillä ja tärkeiden palveluiden hoitamisella yhdessä tukihenkilön kanssa.

Tukihenkilöiden haastatteluissa pidettiin tärkeänä asiana sitä, että maahanmuuttajille on järjestetty sellaista tekemistä, missä päästään oppimaan suomalaisen kulttuurin tavoista ja käytänteistä. Haastateltavat kuvasivat kotoutumista edistäviä, kulttuurillisia tapaamisia seuraavilla ilmauksilla:

”Tukihenkilömme vei meidät Suomenlinnaan. Se oli kiva liikkua uudessa kaupungissa henkilön kanssa, joka tiesi minne mennä ja osasi kertoa meille kaupungista paikallisen henkilön silmin. Toisella kerralla menimme keskustaan, Kamppi-ostoskeskukseen. Sain sieltä ideoita, mitä voin mennä sieltä tulevaisuudessa ostamaan.” M2

”Käytiin esimerkiksi uimarannalla. Se oli mielenkiintoista, koska meille niin tavalliset asiat oli heille jotain niin uutta, et voi uida luonnon vedessä, niin oli ihan et vau. Et tollasia arkielämän kokemuksia tarjottiin heille ja just käytiin läpi et miten Suomessa toimitaan tietyissä tilanteissa.” T1

Kaikissa haastatteluissa mainittiin myös tukihenkilöiden ja maahanmuuttajien yhteiset tapaamiset, joiden tavoitteena oli tukea virallisten maahanmuuttoa koskevien asioiden edistämistä. Tähän yhteistoimintaan liitettiin ulkomaalaisen rekisteröintipalvelun tapaamiset, pankkiasioden hoitamisesta sekä puhelinliittymän hankkimiset. Kaikki haastateltavat pitivät tätä erityisen tärkeänä maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumiselle. Kaikissa haastatteluissa tuotiin esiin, että maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutuminen olisi ollut huomattavasti vaikeampaa ilman tukihenkilöä ja häneltä saatua apua erilaisissa virastoissa ja palveluissa. Kaksi maahanmuuttajaa toivat esille myös rahan säästämisen, mikä oli helpompaa tukihenkilön ollessa mukana ja auttaessa esimerkiksi puhelinliittymän ostamisessa. Virallisten asioiden yhteistoimintaa kuvattiin seuraavanlaisesti:

”Muutama päivä Suomeen saapumisen jälkeen tukihenkilöni vei minut maahanmuuttajan rekisteröintiin. Myöhemmin hän auttoi minua myös pankkitilin avaamisessa: hän tuli mukaan pankkiin ja varmisti, että kaikki meni hyvin.” M2

”Just ne tärkeimmät yritettiin saada mahdollisimman nopeasti heille hoidettua, Kela-kortit, puhelinliittymät, käydään pankissa ja muissa tarpeellisissa palveluissa.” T1

6.2 Kokemuksia tukihenkilön työn merkityksellisyydestä

Tässä osiossa vastataan tutkimuskysymykseen - Millä tavoin tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokivat tukihenkilön työn merkitykselliseksi? Haastatteluaineiston analyysin perusteella tähän tutkimuskysymykseen muodostui yläluokat osaaminen, turvallisuuden tunne ja kotoutumisen perusta.

Haastateltavien ajatukset työn merkityksellisyydestä olivat pääosin samanlaisia, sillä kaikki haastateltavat kokivat tukihenkilön työn yleisesti erittäin merkitykselliseksi. Tukihenkilön työn merkityksellisimpinä tekijöinä koettiin sen maahanmuuttajaopiskelijoiden osaamisen edistäminen sekä sen luoma turvallisuuden tunne uudessa maassa asuessa. Lisäksi tukihenkilön työn koettiin luovan perustan maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumiselle.

6.2.1 Osaaminen

Tukihenkilön työn merkityksellisyyteen kaikki haastateltavat liittivät uuden maan tapojen ja käytäntöjen osaamisen mahdollistamisen. Osaamista kuvattiin kulttuurierojen ymmärtämisen tärkeellä ja käytännönasioiden osaamisella. Kaikki haastateltavat mainitsivat käytännönasioiden osaamisen ja viisi kuudesta haastateltavasta nostivat esiin kulttuurierot. Kulttuurierot koettiin kiinalaisen ja suomalaisen kulttuurin välillä suuriksi. Tämän takia suomalaisen kulttuurin ja sen käytäntöjen opettaminen koettiin hyvin merkitykselliseksi

osaksi tukihenkilön työtä. Haastateltavat kuvasivat kulttuurierojen osaamisen tärkeyttä esimerkiksi seuraavilla lainauksilla:

”Uuteen kulttuuriin sopeutuminen voi olla todella haastavaa. Uudessa ympäristössä voi nousta yllättäviä haasteita, joihin on vaikea varautua ennen uuteen maahan muuttoa. Erityisen tärkeää on huomioida kulttuurierot ja niiden vaikutus kotoutumisprosessiin.” T3

”Tukihenkilön työ oli minulle hyvin merkityksellistä. Koska Suomi on niin kaukana kotimaastani Kiinasta, kulttuuri on hyvin erilainen. Tukihenkilöni opetti minulle paljon tärkeitä asioita suomalaisesta kulttuurista.” M3

”Suurin haastehan siinä kotoutumisessa on se et miten pääsee siihen suomalaisyhteisöön mukaan jos kaikki sun kontaktit on sun kanssa samaa kulttuuria ja kieltä ja samalla tietty just hakeutuu niiden seuraan koska se on helpompaa. Tällön jää niinku irralliseksi osaks siitä muusta kotoutumisesta mut tukihenkilö voi just auttaa siinä kontaktien saamisessa ja kotoutumisessa.” T2

Työn merkityksellisyys korostui haastateltavien puheessa käytännönasioiden osaamisella, joihin kuului opiskeluun ja asumiseen liittyvien asioiden opettaminen. Kaksi tukihenkilöistä korosti käytännönasioiden opettamisen tärkeyttä erityisesti sellaisille maahanmuuttajaopiskelijoille, joilla ei ollut aikaisempaa kokemusta ulkomailla asumisesta saati matkustamisesta. Käytännönasioihin liittyvää opettamista kuvattiin seuraavasti:

”Käytiin tutustumassa kirjastoon ja opetettiin heille et miten käytetään koulun järjestelmiä esimerkiksi Peppiä ja Optimaa, sähköpostia ja Googlea. Kukaan heistä ei ollu ennen käyttäny Googlea.” T1

”Ne arkipäivän asiat ja niiden osaaminen on tärkeä apu siihen kotoutumiseen ja niissä tukihenkilö pystyy auttamaan paljon. Ihan sellaset yksinkertaset asiat ku vaikka et miten kotona asutaan ja toimitaan, tää oli heille tosi tärkeää tietoa.” T2

6.2.2 Turvallisuuden tunne

Viisi kuudesta haastateltavasta mainitsi haastatteluissaan turvallisuuden tunteeseen liittyviä mainintoja. Turvallisuuden tunteeseen liitettiin haastateltavien maininnat, jotka kuvasivat pelkojen poistamista ja ”lämpimän” tunnetta sekä tukihenkilön läsnäoloa tukena ja apuna ongelmissa.

Kaikki maahanmuuttajaopiskelijat sanoivat tukihenkilön olleen merkityksellinen tekijä siihen, että Suomeen matkustaminen tuntui turvalliselta ja vähemmän stressaavalta. Suomeen

muuttaminen aiheutti paljon pelkoa maahanmuuttajaopiskelijoille. Haastatteluissa tuli ilmi erilaisia asioita, jotka pelottivat heitä ennen saapumista. Näitä olivat esimerkiksi asumiseen liittyvät ja palveluihin liittyvät pelot. Kyseiset maahanmuuttajaopiskelijat kokivat kuitenkin, että Suomeen matkustaminen tuntui paljon turvallisemmalta, kun he tiesivät, että heitä vastassa lentokentällä on tukihenkilö, joka on siellä heitä varten apuna. Yksi maahanmuuttajista kuvaili oloansa ”lämpimäksi”, tietäessään että joku on häntä lentokentällä vastassa. Edellistä kuvaavat seuraavat poiminnat aineistosta:

”Niin kuin sanoin, en osaa kuvitella saapuneeni Suomeen ilman ketään vastassa lentokentällä. Yksin tyttäreni ja matkalaukkujen kanssa. Ainut mitä minulla oli, oli osoite asuntooni. Mutta en olisi edes tiennyt, minne mennä ja miten. Olisin ollut ihan hukassa. Tukihenkilöni ollessa siellä vastassa tunsin olevani turvassa.”M2

”Sain häneltä aina elämäntukea mihin tahansa. Hän auttoi minua pelkojeni kanssa jo ennen Suomeen muuttamista. Kerran kadulla tuntematon mies tuli juttelemaan minulle, laitoin heti tukihenkilölleni viestiä ja hän auttoi minun rauhoittamisessa ja tilanteen tulkkauksessa ja selvittämisessä.”M3

”Suomi on niin kaukana Kiinasta, enkä ollut koskaan ennen käynyt Euroopassa. Ennen saapumista pelkäsin matkustamista ilman perhettäni ja olin huolissani uudesta kulttuurista. Kaikista eniten pelkäsin, että tulen nukkumaan kadulla.”M1

(Haastattelija: ”Anteeksi, voitko toistaa, mitä pelkäsit kaikista eniten?”)

”Että päädyn kadulle nukkumaan, eikä kukaan pidä huolta minusta.” M1

Tukihenkilöt nostivat esiin turvallisuuden tunteeseen liittyviä mainintoja kertoessaan tukihenkilön merkityksellisyydestä olla tukena ja auttaa ongelmassa. Tukihenkilöt olivat usein tavoitettavissa iltaisin ja myös viikonloppuisin, mikä koettiin merkityksellisenä tukisuhteen onnistumiselle. Tukihenkilöt vahvistivat turvallisuuden tunnetta olemalla saatavilla ja tarjoamalla apua ongelmiin seuraavanlaisesti:

”Ja nii, opettajat ei tietenkään ollu aina saatavilla ku me tukihenkilöt oltiin sit taas melkein aina tavoitettavissa. Et se varmasti vaikutti siihen miten me pystyttiin auttaa ja tukea monissa erilaisissa asioissa.” T1

”Muistutin opiskelijoita, että minulta voi kysyä apua mihin tahansa.” T3

”Tukihenkilöltä saamani tuki oli kotoutumiselleni hyvin tärkeää. Tukihenkilöä kuuntelemalla ja hänen neuvoja noudattamalla pystyin välttämään monilta vaikeuksilta ja ongelmilta.” M2

6.2.3 Kotoutumisen perusta

Haastateltavien pohtiessa tukihenkilön työn merkityksellisyyttä, kaikki kokivat työn olleen erittäin merkityksellistä maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumiselle. Kotoutumisen perustaan liittyviä mainintoja tuli jokaiselta haastateltavalta. Haastateltavat puhuivat tukihenkilön työn merkityksellisyydestä kotoutumisen edistämässä sekä kaikki haastateltavat mainitsivat kotoutumisen ilman tukihenkilöä olleen vaikeampaa. Kotoutumisen merkityksestä haastateltavat puhuivat seuraavalla tavalla:

”Koen tukihenkilön työn erittäin merkitykselliseksi maahanmuuttajan kotoutumiseen. Parhaimmillaan työ voi luoda maahanmuuttajaopiskelijoille hyvän pohjan, jolle rakentaa uutta elämää uudessa kotimaassa.” T3

”Tukihenkilön työ oli hyvin tärkeää kotoutumiseni onnistumiselle. Kaikki, mihin sain häneltä tukea, oli helpompaa.” M2

Kaikki haastateltavista olisivat kokeneet kotoutumisen ilman tukihenkilöä huomattavasti vaikeammaksi. Ilman tukihenkilöä koettiin, että vastaan olisi tullut enemmän ongelmia ja kotoutuminen olisi ollut hitaampaa. Kotoutumista ilman tukihenkilöä pohdittiin seuraavasti:

”Ilman tukihenkilöä ne ois varmaan ollu ihan pihalla. Jotenki ku se on niin erilaista, ihan sellaset yksinkertaisetkin asiat vaikka et miten kotona asutaan ja toimitaan, ni jos ei saa tukea mihinkään muuhun kuin opiskeluun, ni jää aika paljon tollasta arkipäivän ongelmaa piiloon.” T1

”Kotoutuminen ilman tukihenkilöä olisi ollut varmasti vaikeampaa. Olisin joutunut etsimään tukea opettajilta, ehkä myös muilta maahanmuuttajilta.” M2

”Kyllä he ois varmaan jotenkin pärjänneet, mutta en tiedä miten nopeasti ja sujuvasti se kotoutuminen ois tapahtunut. Ois varmasti ollut heille paljon rankempaa, kaiken selvittely ja hoitaminen ilman sitä tukea.” T2

7 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää keinoja, joilla tukihenkilöt edistävät maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista ja osallisuutta sekä kartoittaa

maahanmuuttajaopiskelijoiden ja tukihenkilöiden näkemyksiä tukihenkilön työn merkityksellisyydestä. Opinnäytetyön työn tuloksia on tarkoitus käyttää tukihenkilötoiminnan kehittämiseen Laurean ammattikorkeakoulussa. Tässä luvussa tarkastellaan saatuja tuloksia suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin.

Haastateltavat nostivat tukihenkilöltä saadun neuvonnan kotoutumisen ja osallisuuden edistämisen keinoksi. Neuvontaa tarvittiin käytännön asioissa, virallisissa kotoutumisprosessin asioissa ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvissä asioissa. Sekä aikaisemmassa asiantuntijoiden näkemyksissä että opinnäytetyön tuloksissa käsitteet neuvonta ja ohjaus liittyivät tiiviisti yhteen kotoutumisen kanssa. Saatu tulos tukee Osallisena Suomessa - hankkeen kehittämissuunnitelmaa, jonka visiossa halutaan muodostaa maahanmuuttajille tehokas kokonaisuus ohjauksella ja neuvonnalla. Näiden avulla pyritään ottamaan huomioon jokaisen kotoutujan yksilölliset tarpeet. (Osallisena Suomessa 2010, 18.) Valtion kotouttamisohjelma (2012) vuosille 2012-2015 painostaa myös maahanmuuttajien tiedon ja tuen tarvetta, joka on suurimmillaan heti maahantulon jälkeen. Kotouttamisohjelmassa korostetaan siinä alkuvaiheessa tapahtuvan neuvonnan tärkeyttä, jonka avulla kotoutuminen saadaan mahdollisimman nopeasti alkuun. (Valtion kotouttamisohjelma 2012, 41.) On siis selvää, että neuvonta on yksi tärkeimmistä tarpeista maahanmuuttajalle. Opinnäytetyön tulokset vahvistavat myös näkemystä siitä, että neuvonnan tarve on suurimmillaan maahanmuuton alkuvaiheessa.

Tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokivat yhteistoiminnan yhdeksi kotoutumisen ja osallisuuden edistäjäksi. Yhteistoimintaan kuului päiväretket, joiden tarkoituksena oli tutustua suomalaiseen kulttuuriin sekä yhteiset käynnit tarvittavissa palveluissa ja virastoissa. Valtion kotouttamisohjelma (2012) mukailee haastatteluista saatua tulosta myös yhteistoiminnasta. Kotouttamisohjelmassa korostetaan aktiivisen kansalaisuuden mahdollistamista maahanmuuttajille esimerkiksi kulttuurin avulla. Kulttuurin avulla voidaan luoda yhteistoimintaa, joka edistää maahanmuuttajien ja pääväestön välistä vuorovaikutusta sekä maahanmuuttajien osallisuutta. (Valtion kotouttamisohjelma 2012, 37.) Kotouttamisohjelman ja opinnäytetyön tulokset ovat yhteneväisiä ja tukevat kokemusta siitä, että tukihenkilöiden järjestämä kulttuurillinen yhteistoiminta on maahanmuuttajaopiskelijoille eduksi heidän kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseen.

Tukihenkilöiden ja maahanmuuttajien kokema vertaistuki koettiin kotoutumista ja osallisuutta edistävänä tekijänä. Tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat löysivät toisistaan vertaisuutta samassa ammattikorkeakoulussa opiskelusta. Tukihenkilöt pitivät opiskelijan roolissa annettua vertaistukea tärkeänä. Tuen antaminen opiskelijana perusteltiin tärkeäksi sillä, että opiskeluihin ja työelämään liittyvissä asioissa maahanmuuttajaopiskelijat saivat apua toisen opiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä tuotiin esille Suomen pakolaisavun työssä tehdyt havainnot vertaistoiminnan tärkeydestä

kotoutumisen edistämisessä. Vertaisuuden koettiin vahvistavan tunnetta siitä, ettei ole yksin. (Vertaistuen moninaisuus 2021, 63-64.) Vertaisuuden tunteen voidaan päätellä olevan tärkeä tunne maahanmuuttajaopiskelijoille.

Opinnäytetyön tulosten mukaan kaikki haastateltavat kokivat tukihenkilön työn merkitykselliseksi. Merkitykselliseksi koettiin maahanmuuttajaopiskelijan osaamisen edistäminen, turvallisuuden tunne sekä kotoutumisen perusta. Kaikki haastateltavat liittivät tukihenkilön työn merkityksellisyyteen maahanmuuttajaopiskelijoiden osaamisen. Uuden maan tapojen ja käytäntöjen osaaminen oli merkityksellistä niin maahanmuuttajaopiskelijoiden kuin tukihenkilöidenkin mielestä. Osaamista kuvattiin kulttuurierojen ja käytännönasioiden osaamisella. Myös opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä nousee esiin uuden oppimisen ja sen mahdollistamisen tärkeys. Maahanmuutto vaatii paljon uusien asioiden opettelua (Vertaistuen moninaisuus 2021, 63.) Osaamisen voidaan siis sanoa olevan yhteneväinen tulos, joka on erittäin merkittävä tekijä maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumiseen.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden kokema turvallisuuden tunne nousi aineiston perusteella merkitykselliseksi tukihenkilön työssä. Turvallisuuden tunnetta kuvattiin pelkojen poistamisella, lämpimällä tunteella sekä tukihenkilöiden toiminnalla, joka vahvisti turvallisuuden tunnetta tukihenkilöiden olemalla läsnä ja auttamalla ongelmissa. Saranpään (2018) mukaan turvallisuus on osa osallisuuden onnistumisen kokonaisuutta. Tässä kontekstissa turvallisuuden tunteen voidaan olettaa syntyvän kaikesta maahanmuuttajan ympärillä olevasta, esimerkiksi palveluista, toiminnasta ja neuvonnasta, jotka toimivat hyvin ja tuovat maahanmuuttajalle turvaa uudessa maassa. Tuloksen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että maahanmuuttajien turvallisuuden tunteen kokeminen on tulos tukihenkilön osaamisesta kotoutumisen tukemisessa ja osallisuuden edistämisessä.

Maahanmuuttajaopiskelijat ja tukihenkilöt nostivat esille tukihenkilön työn luoman perustan maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumiselle, joka koettiin hyvin merkitykselliseksi. Kaikki haastateltavat kokivat tukihenkilön edistävän maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista. Kotoutumisen onnistumisen koettiin olevan huomattavasti vaikeampaa ilman tukihenkilöä. Saatu tulos tukee aikaisempaa tutkimustulosta niistä tarpeista, mitä maahanmuuttaja tarvitsee uuteen maahan muuttaessaan. Tarpeita ovat esimerkiksi neuvonta, vertaistuki ja yhteistoiminta. (Valtion kotouttamisohjelma 2012, 41 ; Vertaistuen moninaisuus 2021, 66-63.) Laureassa toimineet tukihenkilöt ovat opinnäytetyön tulosten perusteella tarjonneet juuri näitä kolmea kotoutumista edistävää toimintaa.

Tämän opinnäytetyön tulokset ja tutkimuskirjallisuus ovat toistensa kanssa pääosin yhteneväisiä. Opinnäytetyön tuloksissa on havaittavissa samanlaisuutta aikaisempaan tutkimukseen erityisesti neuvonnan, vertaistuen, yhteistoiminnan ja osaamisen tuloksissa.

Kaikki edellä mainitut tulokset tukevat sitä, että tukihenkilön luoma perusta kotoutumiselle on koettu merkitykselliseksi. Saadut tulokset neuvonnasta, vertaistuesta ja yhteistoiminnasta nousevat selkeimmiksi kotoutumisen ja osallisuuden edistämisen keinoiksi. Opinnäytetyön tulosten pohjalta voidaan todeta, että maahanmuuttajaopiskelijoiden tarpeet on otettu monipuolisesti huomioon. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja tukihenkilöiden tyytyväisyys kotoutumisen tukemiseen ja sen onnistumiseen näkyy selvästi opinnäytetyön aineiston tuloksista.

8 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön prosessi alkoi syyskuussa 2020. Suoritin silloin työn kehittämisen harjoittelua Laurealle, jossa toimin tilauskoulutuksella Suomeen saapuneen maahanmuuttajaopiskelijaryhmän tukihenkilönä. Tukihenkilön työ oli itselleni merkityksellistä ja palkitsevaa. Tämän takia halusin tehdä aiheeseen liittyen myös opinnäytetyön, jonka silloinen esimieheni tilasi minulta tukihenkilötoiminnan kehittämiseksi.

Työharjoittelustani saamani kokemuksen takia koin opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen perehtymisen olleen antoisaa. Se oli uuden osaamisen lisäksi myös osittain vanhan kertaamista. Vaikka olin työssäni tutustunut maahanmuuttajan kotoutumisen prosessiin, lukemani teoria ja tutkimukset syvensivät osaamistani valtavasti. Itse tutkimusteorian ja menetelmien hallitseminen vaati itseltäni huomattavasti enemmän työtä. Opinnäytetyön tekeminen lähtikin maltillisesti liikkeelle. Ennen suunnitelman tekoa halusin olla ensikertalaisena tutkijana täysin varma siitä, että hallitsen opinnäytetyössä käyttämäni tutkimusmenetelmät. Tiesin tämän olevan tärkeä osa opinnäytetyön onnistumista ja luotettavuuden arviointia.

Tutkijan roolissa aihealueen ja menetelmien hallitsemisen lisäksi tutkimuksen onnistumisen kannalta oli tärkeää, että tutkimukseen osallistuvilla oli asiasta osaamista joko teorian tai kokemuksen kautta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 74). Täten koen oman työni toteuttamisen laadullisena tutkimuksena olleen luonnollinen ja oikea valinta. Koska niin haastattelijalla kuin haastateltavilla oli tämän opinnäytetyön tutkitusta ilmiöstä kokemusta, oli keskustelunomainen teemahaastattelu hyvä aineiston keruun menetelmä.

Haastattelut sujuivat luontevasti. Onnistuin keräämään riittävän määrän aineistoa ja pidin haastattelijan roolissa olemisesta. Ensikertalaisena tutkijana on kuitenkin tärkeää huomioida oma kokemattomuuteni haastattelutilanteissa. Huomasin kehitystä ensimmäisen ja viimeisen haastattelun välillä, jolloin opin kysymään enemmän tarkentavia kysymyksiä sekä keskittymään paremmin teemoissa pysymiseen. Koen useamman yksilöhaastattelun olevankin opettelevalle tutkijalle merkittävä etu kehittymiseen, verrattuna esimerkiksi yhden

ryhmähaastattelun sijaan. Oma kokemukseni tukihenkilönä auttoi varmasti myös haastatteluiden onnistumista, sillä näin haastateltavat kokivat, ettei minulle tarvinnut erikseen selittää työnkuvaa tai siihen liittyviä yksityiskohtia. Pohjalla oli siis yhteinen kieli työnkuvan tuntemisesta niin maahanmuuttajien kuin tukihenkilöidenkin näkökulmasta. Tämä auttoi minua aineiston keruun onnistumisessa ja saamisessa.

Tämä opinnäytetyö on suunnitelmasta eteenpäin tuotettu ja kirjoitettu Skotlannissa. Prosessin aikana koko maa meni reilun neljän kuukauden sulkutilaan koronaviruksen takia. Reilun neljän kuukauden sulkutilan voisi kuvitella antavan kaiken mahdollisen rauhan ja ajan opinnäytetyön kirjoittamiseen. Sulkutila vaikutti kuitenkin negatiivisesti jaksamiseen. Sulkutilan loputtua ympärillä oleva elämä, sosiaalisuus ja vaihtelu toivat omaan hyvinvointiin sitä kipinää, joka antoi myös motivaatiota opinnäytetyön kirjoittamiseen. Opin tästä erityisesti sen, kuinka omaan tekemiseni ja kehittymiseni onnistumiseen on rutiinilla ja ympärillä olevilla ihmissuhteilla suuri merkitys. Työn hidastumisesta huolimatta saavutin alkuperäisen tavoitteeni, että työ olisi valmis toukokuussa 2021.

Itse kehityin eniten opinnäytetyöprosessin haasteellisissa tilanteissa. Prosessin vaikeimpina aikoina harmittelin sitä, että olin päätenyt tekemään opinnäytetyötä yksin. Näin jälkepäin, olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että tein opinnäytetyön yksin, sillä se opetti minulle laajemmin niin tutkielman teosta, työn aiheesta kuin itsestäni. Opin myös itseohjautumista ja ajankäytön hallintaa. En olisi varmasti kokenut samanlaista kasvua opiskelijana ja opinnäytetyön tekijänä, jos olisin tehnyt opinnäytetyön parin kanssa.

Oma kokemukseni tukihenkilönä ylläpiti motivaatiota ja edesauttoi opinnäytetyön tekemistä. Sain hyvää palautetta opinnäytetyön toimeksiantajalta Laurea-ammattikorkeakoululta. Palautteen mukaan opinnäytetyötäni tullaan hyödyntämään ETA- ja EU-alueiden ulkopuolelta tulevien tilauskoulutuksen opiskelijoiden kotouttamisen kehittämiseen. Opinnäytetyön tuloksista erityisen merkitykselliseksi koettiin tukihenkilöiden luoma turvallisuuden tunne maahanmuuttajaopiskelijoille sekä tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden välinen vertaisuus. Opinnäytetyön tulokset vahvistivat myös tarvetta kotouttamisen tukemisen aloittamisesta jo silloin, kuin tilauskoulutuksen opiskelijat ovat vielä kotimaassaan.

8.1 Luotettavuuden arviointi

Olen pyrkinyt opinnäytetyössäni kuvaamaan tarkasti työn jokaista vaihetta, joka on mahdollistanut tekemäni työn luotettavuuden arvioinnin. Koen onnistuneeni tutkimaan juuri sitä ilmiötä, mitä opinnäytetyössäni luvattiin sekä onnistunut vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin valitsemillani menetelmillä.

Pohdittaessa opinnäytetyöni luotettavuutta, tulee huomioida maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa pidetyt haastattelut, jotka käytiin englannin kielellä. Muun kuin oman

äidinkielenkäyttö on voinut vaikuttaa vastausten tai sanojen tulkitsemiseen tai kuulemiseen haastattelijan puolesta. Englannin kielen käyttö on voinut myös vaikuttaa maahanmuuttajaopiskelijoiden mahdollisuuteen kertoa kokemuksistaan yhtä kattavasti kuin omalla äidinkielellään. Voin kuitenkin olla tyytyväinen haastatteluihin valikoituneisiin maahanmuuttajaopiskelijoihin. Heidän englannin kielitaito oli mielestäni erinomaista. Pohdin myös aineistosta nostettujen sitaattien kääntämistä englannista suomeksi. Tämä tehtiin, jotta tulosten ymmärtäminen olisi lukijalle helpompaa. Sanoisin, että kääntämisen takia osa maahanmuuttajan lainausten autenttisuudesta on kadonnut. Vaikka koen oman kielitaitoni erittäin riittäväksi aineiston kääntämiseen, tulee kuitenkin pohtia, voisiko käänös olla erilainen toisen ihmisen kääntämänä, ja näin vaikuttaa autenttisuuteen ja tulosten ymmärtämiseen.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni saatuja tuloksia tukihenkilöiden keinoista edistää kotoutumista ja osallisuutta voi olla vaikeaa eritellä. Molemmat, kotoutuminen ja osallisuus, ovat moninaisia ja laajoja kokonaisuuksia, joita olisi voitu tutkia erikseen kahdessa eri tutkimustehtävässä. Vaikka erittely olisi onnistunut, olisi se laajentanut työtä huomattavasti ja luultavasti poistanut merkityksellisyyden tutkimisen mahdollisuuden. Koen myös kotoutumisen ja osallisuuden kulkevan käsi kädessä molempien onnistumisen kannalta. Tämän takia käsitteet sisältyivät samaan tutkimuskysymykseen ja aiheet haastateltiin samana kokonaisuutena. On siis tärkeää huomioida, että vaikka ensimmäisen tutkimuskysymyksen tuloksia tukee aikaisempi tutkimus ja teoreettinen viitekehys, ei osallisuuden ja kotoutumisen edistämisen keinoja pystytä eritellä tässä työssä.

Opinnäytetyön tulosten luotettavuutta voidaan arvioida toistettavuuden ja yleistettävyyden näkökulmalla. Opinnäytetyöni tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Tulokset ovat yhteneväisiä opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten kanssa. Olen pyrkinyt raportoimaan opinnäytetyön prosessin lukijalle mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarkasti. Tulokset vastasivat kokonaisuutena hyvin myös asettamiini tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyöni haastatteluihin osallistui vain kuusi henkilöä, joka saa minut pohtimaan työn tulosten yleistettävyyttä. Kuuden haastateltavan tutkimustulosten yleistettävyys ei ole helppoa laajemmalla tasolla, mutta koen, että se voidaan kuitenkin yleistää tässä kyseisessä kontekstissa. Työni on hyvin rajattu kokonaisuus, jonka tulokset ovat hyödynnettävissä samanlaisessa käyttöyhteydessä, kuten ammattikorkeakoulussa.

8.2 Jatkotutkimukset

Opinnäytetyön aineistosta nousi esille tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden kehitysideoita tukihenkilön työnkuvan parantamiseksi niin, että maahanmuuttajaopiskelija voisi kotoutua entistäkin paremmin. Uskon kehitysideoiden olevan arvokasta tietoa, sillä kaikilla haastateltavilla oli aiheesta kokemusta, jonka perusteella tuoda esiin mielipiteitään

kehittämisestä. Kehitysideat voisivat kertoa tyytymättömyydestä tukihenkilön työhön, mutta koska kaikki haastateltavista kokivat tukihenkilön työn erittäin merkityksellisenä, uskallan olettaa kehitysideoiden olevan merkki siitä, että haastateltavat haluavat parantaa jotakin merkityksellistä entistäkin merkityksellisemmäksi. Jatkotutkimusideana koen erityisesti maahanmuuttajaopiskelijoiden kehitysideat arvokkaaksi. Jatkotutkimuksen avulla tukihenkilön työnkuvaa voitaisiin kehittää maahanmuuttajien näkökulmasta. Näitä näkökulmia me suomalaiset tukihenkilöt tai tukihenkilötoiminnan suunnittelijat emme ole välttämättä edes osanneet ajatella.

Aineiston tuloksista noussut maahanmuuttajien turvallisuuden tunne ja ennen sitä koetut pelkotilat herättivät mielenkiintoni. Mielestäni olisi tärkeää tutkia, kuinka paljon tukihenkilön tulisi panostaa kotoutumisen tukemiseen ennen maahanmuuttajaopiskelijoiden Suomeen saapumista. Näin voisimme ehkäistä maahanmuuttajaopiskelijoiden mahdollisia pelkotiloja ennen vieraaseen maahan saapumista. Maahanmuuttajien aineistosta otetut esimerkit turvallisuuden tunteesta olivat merkittäviä. Yksi pelkäsi joutuvansa nukkumaan kadulla, kun toinen pelkäsi yksin liikkumista tyttärensä kanssa uudessa maassa. Tukihenkilö onnistui kuitenkin luomaan maahanmuuttajaopiskelijoille turvallisuuden tunteen, joka edisti kotoutumista ja sen onnistumista. Turvallisuuden tunne on siis koettu eri tavalla jokaisen maahanmuuttajaopiskelijan kohdalla. Olisi tärkeää tutkia tukihenkilön luomaa turvallisuuden tunnetta, joka voi olla hyvinkin monisäikeinen ja saada tietoa siitä, kuinka tukihenkilö on tätä turvallisuuden tunnetta luonut. Jatkotutkimuksessa voitaisiin perehtyä turvallisuuden tunteeseen edistävänä tekijänä maahanmuuttajaopiskelijan kotoutumiseen. Olisi hyödyllistä myös tukihenkilön työnkuvan parantamisen kannalta selvittää, mitkä olisivat nämä turvallisuuden tunteen edistämisen keinot ennen maahanmuuttoa ja maahanmuuton jälkeen kotoutumisvaiheen aikana.

Lähteet

Painetut

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.

Fabiola, P. 2018. Challenging the Paradoxes of Integration Policies. Cham: Springer.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2006. Tutkimushaastattelu. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, L., Löytty, O. & Rastas, A. 2005. Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino.

Ikonen, E-R. 2007. Hoitotyöntekijän kulttuurinen kompetenssi. Käsiteanalyttinen tutkimus hybridisellä mallilla. Hoitotiede 2007. Vol. 19, No 3, 140-151.

Kananoja, A., Niiranen, V. & Jokiranta, H. 2008. Kunnallinen sosiaalipolitiikka: Osallisuutta ja yhteistä vastuuta. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Lee, S. 2015. A Concept Analysis of “Meaning in Work” and its Implications for Nursing. Journal of Advanced Nursing, Vol. 71 (10), 2258-2267.

Mikkonen, I. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma.

Paavola, H. & Talib, M. 2000. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Juva: Bookwell Oy.

Papadopoulos, I. 2006. Transcultural health and social care: development of culturally competent practitioners. Edinburgh: Elsevier Churchill Livingstone.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy.

Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Julkaisussa Taina Era (toim.): Osallisuus - oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Viola, E., Biondo, E. & O. Mosso, C. 2018. The Role of Social Worker in Promoting Immigrants' Integration. *Social Work in Public Health*. VOL. 33, NOS 7-8, 438-496.

Sähköiset

Finto 2021. Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Viitattu 5.5.2021.

<https://finto.fi/ysa/fi/page/Y97365>

Kerkkänen, H. & Säävälä, M. 2015. Maahanmuuttajien psyykkistä hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävät tekijät ja palvelut. Systemaattinen tutkimus-katsaus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Viitattu 14.1.2021.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75031/TEMjul_40_2015_web_09062015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kestävän väestönkehityksen Suomi: Väestöliiton väestöpoliittinen raportti 2020. Väestöliitto.

Viitattu 29.11.2020. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/c847b683->

kvs_saavutettava.pdf

Kotouttamisen prosessit haltuun 2020. Keski-suomalaisiin kuntiin suuntautuneen maahanmuuttotyön kehittämisen arviointi. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 275. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 5.5.2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/313140/JAMKJULKAISUJA2752020_web.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kotoutuminen ja osallisuus. 2021. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 8.2.2021.

<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus>

Kotoutumislaki ohjaa kotouttamista 2020. Kotouttaminen.fi. Viitattu 1.11.2020.

<https://kotouttaminen.fi/kotoutumislaki-ohjaa-kotouttamista>

Kukkairainen, M. 2017. Merkityksellinen työ käsitteen määrittely ja mittaaminen. Hyvinvointi ja uudistava kasvu, LAMK RDI Journal. 21.12.2017. Viitattu 4.5.2021.

<https://www.lamkpub.fi/2017/12/21/1729/>

Kärkkäinen, K. 2019. Tukeeko ammatillinen koulutus kotoutumista? Ruusuipuiston kärkiuutiset.

Viitattu 6.5.2021. <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/3-2019/takkl>

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Viitattu 1.11.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Löf, J. & Kautto, A. 2017. Uudella matkalla. Maahanmuuttajien korkeakoulutus - tie tutkintoon - hanke Loppujulkaisu. Lapin AMKIN julkaisusarja. Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 26/2017. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 8.2.2021.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/139558/B%2026%202017%20Lof%20Kautto.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. 20.7.2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Viitattu 23.12.2020. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

Maahanmuutto ja monikulttuurisuus 2020. Kuntaliitto. Viitattu 28.11.2020.

<https://www.kuntaliitto.fi/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/maahanmuutto-ja-monikulttuurisuus>

Maahanmuuton syyt - mikä saa ihmiset lähtemään kodeistaan? 2020. Euroopan parlamentti. Viitattu 19.12.2020.

<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/world/20200624STO81906/maahanmuuton-syyt-mika-saa-ihmiset-lahtemaan-kodeistaan>

Martela, F. & Pessi, A. 2018. Significant work is about Self-Realization and Broader Purpose: Defining the Key Dimensions of Meaningful Work. *Front. Psychol.*, 26 March 2018.

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.00363/full>

Oikeilla neuvoilla oikeaan paikkaan 2014. Suosituksia ja hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien neuvonnan kehittämiseen. Työ- ja elinkienoministeriön julkaisuja. 5/2014. Viitattu 3.5.2021.

<https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Oikeilla+neuvoilla+oikeaan+paikkaan+17022014.pdf>

Osallisena Suomessa 2010. Kehittämissuunnitelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Viitattu 3.5.2021.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47528/978-951-39-4102-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Osallisuuden edistäminen 2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 8.2.2021.

<https://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>

Osallisuuden edistäminen 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 2.4.2021.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet 2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 2.4.2021.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

Osallisuus yhteisestä hyvästä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 2.4.2021.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet/osallisuus-yhteisesta-hyvasta%20>

Saranpää, M. 2018. Oppimisen osana - minkälainen koulutus edistää osallisuutta? Haaga-Helia.

Viitattu 6.5.2021. <https://esignals.fi/kategoria/pedagogiikka/oppimisen-osana-minkalainen-koulutus-edistaa-osallisuutta/#5d74d08c>

Saukkonen, P. 2012. Monikulttuurisuus ja multikulturalismi. *Alue ja ympäristö*, 41 (1), 118-

123. Viitattu. 29.11.2020. <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/64722>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Viitattu 8.2.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Spencer-Oatey, H., Dauber, D. & Williams, S. 2014. Promoting Integration on Campus: Principles, Practice and Issues for Further Exploration. The University of Warwick. UKCISA. Viitattu 7.5.2021

https://warwick.ac.uk/fac/soc/al/research/groups/wacc_old/news/intoff_int_guide_14_web.pdf

Suomen perustuslaki 1999/731. Viitattu 8.2.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Taajamo, M. & Puukari, S. 2007. Monikulttuurisuus ja moniammatillisuus ohjaus- ja neuvontatyössä. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. Viitattu 5.5.2021.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47615/978-951-39-2861.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tienda, M. 2013. Diversity (not equal to) Inclusion: Promoting Integration in Higher Education. December 2013. Educational Researcher 42 (9): 467-475. Viitattu 7.5.2021.

https://www.researchgate.net/publication/269461319_Diversity_Inclusion_Promoting_Integration_in_Higher_Education

Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus 2015. Viitattu 20.12.2020.

http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Tukihenkilöt ja -perheet. 5.11.2019. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 1.11.2020.

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/tukihenkilot-ja-perheet>

Tukea tukihenkilöltä 2020. Suomen Mielenterveys ry. Viitattu 19.12.2020.

<https://mieli.fi/fi/tukea-ja-apua/kasvokkain/tukea-tukihenkilolta>

Tukihenkilötoiminta 2020. EIJÄ ry. Viitattu 19.12.2020.

<https://www.lastensuojeluntukihenkiloksi.fi/mita-tukihenkilotoiminta-on>

Tuomikanta, A. 2011. ”Jokainen ihminen tarvitsee toisen ihmisen lähellensä”.

Tukihenkilötoiminta lastensuojelun avohuollon tukitoimena. Tampereen yliopisto.

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö, Pori. Sosiaalityö. Pro gradu-tutkielma. Viitattu

29.11.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/82765/gradu05248.pdf?se->

Tutkimuksen toteuttaminen 2020. Koppa. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 23.12.2020.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>

Tutkimuslupa 2021. Laurea. Viitattu 8.5.2021. <https://www.laurea.fi/tki/tutkimuslupa/>

Työllistyminen on osa maahanmuuttajien kotoutumista 2020. Kuntatyönantajat 27.1.2020.

Viitattu 6.5.2021. <https://www.kt.fi/uutiset-ja-tiedotteet/2020/tyollistyminen-osa-maahanmuuttajien-kotoutumista>

Valjus, S. 2006. Opas oppilaitoksen monikulttuurisen osaamisen kehittämiseen. Suomen kesäopistot Ry:n julkaisu 3/2006. Viitattu 29.11.2020.

<https://multikult.files.wordpress.com/2008/05/opas-oppilaitoksen-monikulttuurisen-osaamisen-kehittamiseen.pdf>

Valtion kotouttamisohjelma 2012. Hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. 27/2012. Viitattu 3.5.2021.

<https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Valtion+kotuttamisohjelma+21092012.pdf>

Julkaisemattomat

Harjoittelijanhakulomake 2020. Laurean sisäinen materiaali. Saatu sähköpostin liitteenä
Laurea-ammattikorkeakoulun kehittämisspälliköltä 3.6.2020.

Taulukot

Taulukko 1: Esimerkki aineistolähtöisestä analyysistä	24
---	----

Liitteet

Liite 1: Haastattelukutsu.....	46
Liite 2: Haastattelukutsu englanniksi.....	47
Liite 3: Teemahaastattelulomake.....	48
Liite 4: Suostumuslomake.....	49
Liite 5: Suostumuslomake englanniksi.....	50
Liite 6: Tutkimuslupahakemus	51

Liite 1: Haastattelukutsu

Hei (tukihenkilön nimi)!

Olen Janette Janatuinen, sosionomiopiskelija Laurean ammattikorkeakoulusta.

Teen opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on selvittää Laureassa toimineiden tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia kotoutumisen tukemisessa tehdystä työstä. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka merkitykselliseksi tukihenkilöt ja maahanmuuttajaopiskelijat kokevat tukihenkilön työn. Tarkoituksena on myös selvittää kotoutumisen edistämisen keinoja.

Tähän tarvitsen sinun apuasi! Opinnäytetyöhön sisältyvän tutkimuksen toteutan yksilöhaastatteluina verkossa, jotka tallennan nauhoittamalla. Kokemuksesi on erittäin tärkeä, joten jos koet mahdolliseksi osallistua tutkimukseeni, otathan minuun yhteyttä haastatteluajan sopimista varten. Haastattelun teema-alueet annan tutkimukseen osallistujille hyvissä ajoin ennen haastattelua. Arvelen haastatteluiden kestävän noin 30 minuuttia.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja opinnäytetyössäni en mainitse haastateltavien nimiä tai muita tunnistetietoja. Aineisto hävitetään analysoinnin jälkeen.

Olen todella kiitollinen, jos pystyt osallistumaan tutkimukseeni ja pääsen kuulemaan kokemuksistasi tukihenkilönä!

Ystävällisin terveisin,

Janette Janatuinen

janette.janatuinen@student.laurea.fi

puh. +447400232210

Liite 2: Haastattelukutsu englanniksi

Hello!

My name is Janette Janatuinen and I'm on my last year of social work studies in Laurea.

I did my last internship for Laurea working as a support person for a group of Chinese immigrant students who moved to Finland to study in Laurea. Currently I am writing my thesis about this subject.

In my thesis I will research the experiences of immigrant students and support workers regarding the integration work done at Laurea university. The goal in my thesis is to find out the ways, how a support person can help the immigrant student to integrate. My intention is also to find out, how the support work has been found significant. The results of the thesis can make the integration process easier for the next immigrant students arriving to Laurea. It would be great if you could be a part of it!

I'm hoping to interview immigrant students who have been helped by a support person. In the interviews I want to hear about your experiences of the integration process with a help of a support person. These interviews will be held online as an individual interview. I will send you the themes of the interview questions beforehand which you can take a look before the interview, if you want to. I assume the interview will take around 30 minutes or less.

The participation to the interview is voluntary. The interviews will be recorded and deleted after they are analyzed. You will be completely anonymous in the thesis and none of your information will be shown.

Please contact me if you feel like you could be interviewed for my thesis!

With kind regards,

Janette Janatuinen

janette.janatuinen@student.laurea.fi

phone. +447400212210

Liite 3: Teemahaastattelulomake

1. Tukihenkilön työ

- mistä tukihenkilön työ koostui
- missä asioissa maahanmuuttajaopiskelijat tarvitsivat apua
- annetun ja saadun tuen kuvailu

2. Kotoutuminen ja osallisuus

- keinot kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseen
- keinot uusien kontaktien tapaamiseen

3. Onnistumiset ja haasteet

- mikä sujui helposti maahanmuuttajaopiskelijoiden kotouttamisessa ja osallisuuden onnistumisessa
- mikä koettiin haasteelliseksi maahanmuuttajaopiskelijoiden kotouttamisessa ja osallisuuden onnistumisessa
- onko työsuhteen pituus pidetty riittävänä maahanmuuttajaopiskelijoiden tukemiseen

4. Työn merkityksellisyys

- koetaanko tukihenkilön työn merkitykselliseksi
- miten merkityksellisyyttä kuvaillaan
- ajatuksia kotoutumisesta ilman tukihenkilöä
- kotoutumisen tukemisen parantaminen

5. Avoin

- lisättävää teemoihin

Liite 4: Suostumuslomake

SUOSTUMUSLOMAKE

Luethan lomakkeen huolella ja kysyt minulta, jos lomakkeesta tai haastattelun aikana nousee kysymyksiä haastatteluun tai tutkimukseen liittyen.

Työn nimi: Tukihenkilöiden ja maahanmuuttajien kokemuksia kotoutumisen tukemisessa tehdystä työstä ammattikorkeakoulussa

Tekijä: Janette Janatuinen

Koulutusala: Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyössäni tutkin tukihenkilöiden ja maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia kotoutumisen tukemisessa tehdystä työssä ammattikorkeakoulussa. Työn tarkoituksena on selvittää, kuinka tukihenkilöiden työ edistää maahanmuuttajaopiskelijan kotoutumista Suomeen. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka maahanmuuttajaopiskelijat sekä tukihenkilöt kokevat tukihenkilön työn merkitykselliseksi.

HAASTATTELU JA AINEISTO

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Haastattelun materiaali tallennetaan Zoomissa analysoinnin ajaksi ja sen jälkeen tuhoetaan. Tutkimuksen tulokset julkaistaan osallistujien anonymiteettia suojellen.

LUPA AINEISTON KÄYTTÖÖN

Olen ymmärtänyt, että osallistuminen on vapaaehtoista ja voin milloin tahansa ilmoittaa, etten halua osallistua tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seurauksia. Olen saanut riittävät tiedot tutkimuksesta. Ymmärrän, että antamaani materiaalia käytetään vain työn analysointiin. Henkilöllisyyteni ei tule opinnäytetyössä millään tavoin ilmi, eikä minua voi siitä tunnistaa. Annan luvan käyttää haastatteluni aineistoa opinnäytetyössä.

Osallistujan allekirjoitus, aika ja paikka

Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus, aika ja paikka

Liite 5: Suostumuslomake englanniksi

PERMISSION FOR USE OF INTERVIEW MATERIAL

I hope you read this carefully and ask me if there are any questions concerning the information below.

Thesis title: Experiences of Support People and Immigrant Students: Integration Work Done at the University of Applied Sciences

Author: Janette Janatuinen

Degree: Bachelor of Social Work

In my thesis I will research the experiences of immigrant students and support workers regarding the integration work done in Laurea university. My intention is to find out, how the support person can progress the immigrant student's integration. The goal of my thesis is to show how the support people and immigrant students find the given support significant.

THE INTERVIEW AND MATERIAL

The participation to the interview is voluntary. The interviews will be recorded on ZOOM and deleted after they are analyzed. You will be completely anonymous in the thesis and none of your information will be shown.

PERMISSION FOR USING THE INTERVIEW MATERIAL

I understand that taking part of the interview is voluntary. I have the right to cancel my participation at any time without any negative consequences. I have been given the required information about the research. I understand that the given material is only used for this thesis. My identity will be completely hidden in the thesis and I will be anonymous. I give my permission to use the given interview for the thesis.

Name and signature of the participant, place and date

Name and signature of the thesis author, place and date

Liite 6: Tutkimuslupahakemus

Tutkimuslupahakemus

51 (53)

22.1.2021

Tutkimuslupahakemuksen tulee sisältää ainakin seuraavat seikat.
Tarvittaessa voit antaa lisätietoja liitteessä

Nimi: <i>Janette Janatuinen</i>	
Tehtävä/virka-asema/oppiarvo: <i>opiskelija</i>	
Osoite: <i>Vantaa</i>	
Puhelinnumero: <i>+447400212210</i>	
Sähköposti: <i>janette.janatuinen@student.laurea.fi</i>	
Päiväys: <i>15.2.2021</i>	
Työn [tutkimuksen, opinnäytetyön, jatkotutkinnon] tekijä/t:	<i>Janette Janatuinen</i>
Koulutusohjelma/korkeakoulu/yliopisto:	<i>Sosionomi</i>
Toimipiste:	<i>Otaniemi (verkko-opinnot)</i>
[tutkimuksen, opinnäytetyön,	<i>Katja Hämäläinen</i>

<p><i>jatkotutkinnon]</i> <i>Ohjaaja/ohjaajat:</i></p>	
<p><i>Työn/tutkimuksen nimi:</i></p>	<p><i>Tukihenkilöiden ja maahanmuuttajien kokemuksia kotoutumisen tukemisessa tehdystä työstä ammattikorkeakoulussa</i></p>
<p><i>Tavoitteet/ tutkimusongelma:</i></p>	<p><i>Tarkoituksena on selvittää, kuinka tukihenkilön työ edistää maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumista Suomeen. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka merkityksellisenä maahanmuuttajaopiskelijat ja heidän tukihenkilönsä kokevat tukihenkilön työn maahanmuuttajaopiskelijoiden kotoutumisen kannalta.</i></p>
<p><i>Tarvittavien tietojen / aineistojen määrittely:</i></p> <p><i>Tarkka rajaus mitä tietoja tarvitaan, missä tiedostomuodossa ne tarvitaan ja miten tiedot toimitetaan tutkimusluvan hakijoille:</i></p>	<p><i>Aineisto kerätään teemahaastattelulla. Teemahaastattelu runko on opinnäytetyösuunnitelmassa. Teemahaastattelun kohderyhmänä on kuusi Laurean omaa opiskelijaa (kolme tukihenkilöä, kolme maahanmuuttajaopiskelijaa). Haastatteluiden toteuttamiseksi tarvitsen Laurealta mahdolliset yhteystiedot, esim. sähköpostit.</i></p>
<p><i>Aikataulu (noin kahden kuukauden tarkkuudella):</i></p>	<p><i>Haastattelut ja haastatteluiden litteroinnin aloittaminen maaliskuussa. Huhtikuussa analysointi ja tulosten kirjoittaminen. Opinnäytetyön täydentäminen, opettajien luvut ym tarkastukset, työ valmis toukokuussa 2021.</i></p>

<i>Liitteet (edellytetään: tutkimussuunnitelma, kyselylomake, teemahaastattelurunko jne.):</i>	<i>Liitteenä tutkimussuunnitelma - tutkimussuunnitelmassa teemahaastattelurunko</i>		
<i>Päätöksentekijä täyttää Laureassa</i>	<i>Tutkimuslupa myönnetään</i>	X	<i>Tutkimuslupaa ei myönnetä</i>
	<i>Perusteet</i> <i>Laurean sisäisten prosessien kehittäminen, kotouttamisen tuki</i>		
<i>Päätöksentekijä nimi ja päivämäärä</i>	Sanna Partamies 19.2.2021		

Tutkimusluvan myöntämisen ja tietojen/aineiston luovuttamisen ehtona on se, että tutkimuksen/selvityksen tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä ja yksityisyyden suojaa koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen/selvityksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja/aineistoa luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen/selvityksen tekemiseksi sekä turvaamaan tarkastelemiensa henkilöiden intimitteetin ja anonymiteetin. Tutkimuksen/selvityksen toteuttamisen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Jos tutkimuksessa syntyy henkilötietoja koskeva rekisteri, tulee liitteenä olla myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen 13 ja 14 artiklojen mukainen tietosuojaseloste. Tarvittaessa hakemuksen liitteenä tulee olla myös tutkimuseettinen ennakoarviointilausunto.

Tutkimusluvan hakija toimittaa myönteisen päätöksen henkilölle, joka vastaa aineiston luovuttamisesta Laurea-ammattikorkeakoulun sovelluksesta. Tässä yhteydessä tutkimusluvan saanut sopii myös esim. kyselyjen lähettämisen käytännön toteuttamisesta.